

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY REGIMIN
NA LATA 2009-2015**

WERSJA ROBOCZA

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	7
1.1. PODSTAWY POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	8
1.2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-PRAWNE TWORZENIA STRATEGII... 9	
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	11
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	23
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	24
2.2. DEMOGRAFIA	28
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE IDENTYFIKOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	31
2.4. KWESTIA DZIECKA	43
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	48
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	54
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	57
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	62
2.9. PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE ŚRODOWISKA LOKALNEGO	63
2.10. ANALIZA SWOT	72
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	79
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	81
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	84
3.1. MISJA	85
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	88
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	98
4. UWAGI KOŃCOWE.....	107
SPIS DIAGRAMÓW, RYCIN, TABEL I WYKRESÓW	108

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument dla gminy Regimin, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w **Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Regiminie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Uwaga! O ile Państwo uznają za stosowne, możliwe jest zamieszczenie w tym miejscu listy osób (oraz reprezentowanych przez nie instytucji lub organizacji), które uczestniczyły w pracach nad strategią. W przypadku zaakceptowania tej propozycji, prosimy o przesłanie takiego wykazu w wersji elektronicznej wraz ze zweryfikowanym dokumentem strategii. Lista ta może przybrać formę poniżej zamieszczonej tabeli.

Tabela 1. Lista osób (oraz reprezentowanych przez nie instytucji lub organizacji), które uczestniczyły w pracach nad strategią

Lp.	Imię i nazwisko	Przynależność (instytucja, organizacja)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Regimin na lata 2009-2015 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione podstawy polityki społecznej, uwarunkowania społeczno-prawne tworzenia strategii oraz została dokonana analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

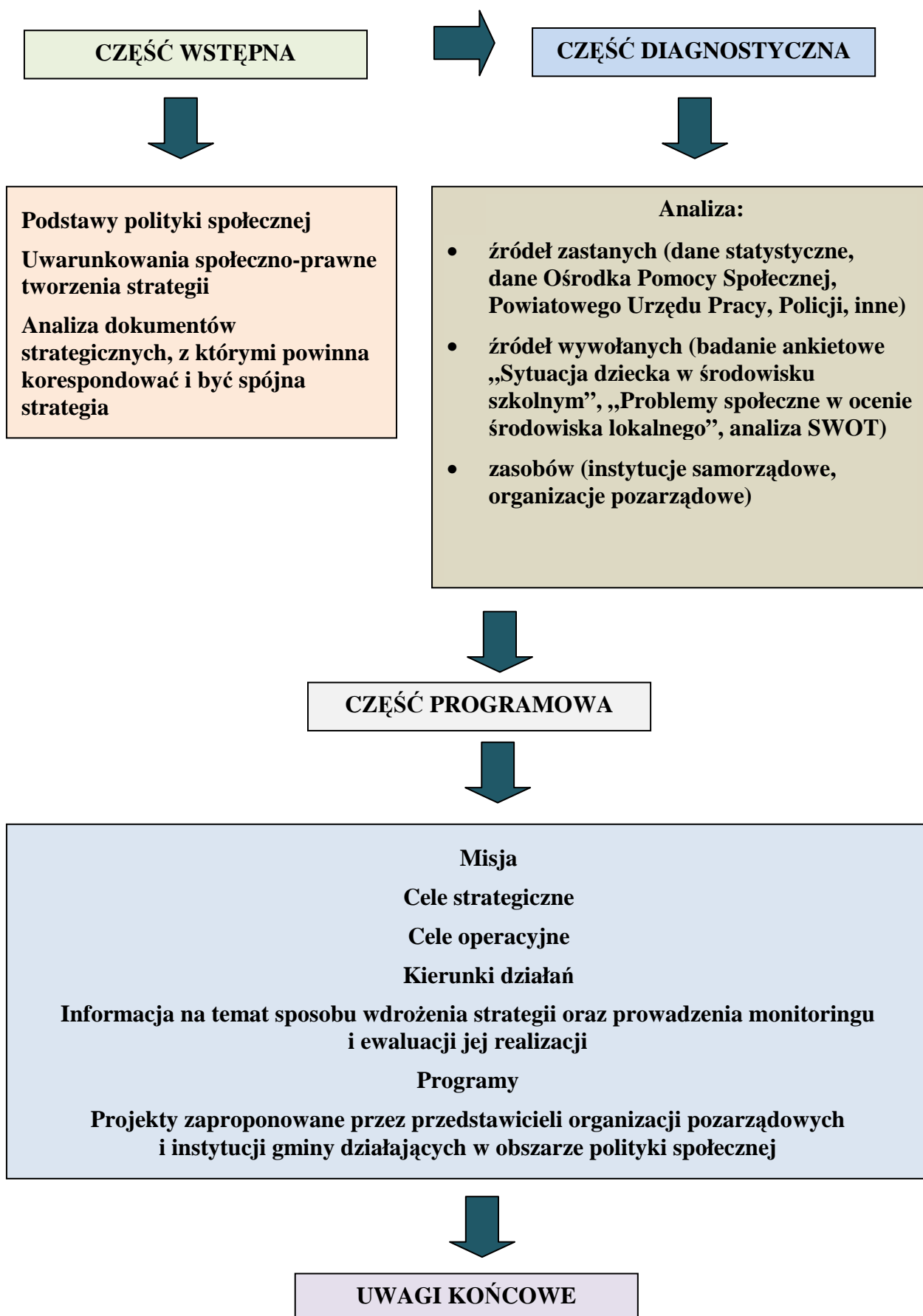
1. Problemy społeczne identyfikowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Problemy społeczne w ocenie środowiska lokalnego;
8. Analiza SWOT;
9. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Część programowa dokumentu zawiera również projekty zaproponowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji gminy działających w obszarze polityki społecznej.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Regimin na lata 2009-2015 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

Diagram 1. Metodologia opracowania dokumentu strategii

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały podstawy polityki społecznej, uwarunkowania społeczno-prawne tworzenia strategii oraz została dokonana analiza dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

1.1. PODSTAWY POLITYKI SPOŁECZNEJ

Polityka społeczna oparta na określonych wartościach i zasadach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu kształtowania warunków życia ludności, stosunków międzyludzkich i ogólnych warunków rozwoju oraz harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych. Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.

6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Mówiąc o wartościach, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, jaką jest dobro rodziny. Ta wartość stała się fundamentem niniejszego dokumentu programowego, gdyż od wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność

wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- ustawa z dnia 29 lipca 2006 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2006 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2006 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2006 r. Nr 180 poz. 1493).
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2008 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

W gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych, biznesu oraz uznaje się za niezbędną partnerską współpracę

z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowa Strategia Integracji Społecznej na lata 2004-2010,
- Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2008-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2008-2013),
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa mazowieckiego na lata 2005-2013,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ciechanowskim na lata 2006-2016,
- Strategia Rozwoju Gminy Regimin na lata 2007-2013.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego skutki dotyczą jego mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa, powiatu czy gminy pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Regimin na lata 2009-2015 jest spójna z poniższymi dokumentami.

1.3.1. DOKUMENTY KRAJOWE

Narodowa Strategia Integracji Społecznej na lata 2004-2010

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. W zakresie realizacji **prawa do edukacji** zakładają one: wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, poprawę jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym; upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci oraz upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego** priorytety zakładają: radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań, oraz ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

W zakresie realizacji **prawa do pracy** priorytety zakładają: ograniczenie bezrobocia długookresowego, zmniejszenie bezrobocia młodzieży, zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych oraz zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia** priorytety zakładają: wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych** priorytety zakładają: zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych, rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami, zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, realizację Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorzady terytorialne oraz zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, który został przygotowany w związku z uczestnictwem Polski w otwartej metodzie koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i integracji społecznej. Jego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji, która jest metodą wzajemnej pomocy, wzajemnego uczenia się i wymiany informacji, oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działania na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Cele przewodnie Krajowego Planu Działań na rzecz Integracji Społecznej zostały uzgodnione w konsultacjach z przedstawicielami władz samorządowych, partnerami społecznymi, środowiskiem naukowym oraz organizacjami pozarządowymi. Wzięto również pod uwagę rekomendacje Komisji Europejskiej sformułowane pod adresem Polski we Wspólnym Raporcie na rzecz Zabezpieczenia Społecznego i Integracji Społecznej z 2008 r. Priorytety i działania Krajowego Planu Działań na rzecz Integracji Społecznej na lata 2008-2010 uwzględniają także spójność z założeniami Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (2010). Przyjęto, że dokument będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację

1. Rozwój ekonomii społecznej
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych
2. Rozwój budownictwa socjalnego
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii
5. Rozwój usług dla ludzi starszych
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2008-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2008-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała 5 lipca 2006 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2008-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty.

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2008-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2008-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2008-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego cel zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia

zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;

- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego celem jest rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;
- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego celem jest wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego celem jest wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

1.3.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013

Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii, określono jako: „Osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie

priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne.

I. Ubóstwo

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności

II. Uzależnienia

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów

III. Starość

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej

IV. Bezrobocie

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów

V. Niepełnosprawność

1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i niepubliczne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Celem realizacji Programu jest poprawa konkurencyjności regionu i zwiększanie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa.

Problematyka społeczna została podjęta w ramach Priorytetu VII „Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego”. Za cel główny wyznaczony w jego obrębie uznano „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym”, a za cele szczegółowe: „Poprawę dostępności i jakości opieki zdrowotnej”, „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej” oraz „Poprawę dostępności i jakości infrastruktury pomocy społecznej”. W ramach ostatniego z nich zaplanowano realizację projektów mających na celu budowę, modernizację (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz poprawę jakości wyposażenia m.in.: pobytowych, opiekuńczych domów pomocy społecznej, znajdujących się w rejestrze wojewody oraz hospicjów stacjonarnych, mających podpisaną umowę na świadczenie usług z NFZ. Generalnie uznano za zasadne wspieranie przedsięwzięć mających na celu poprawę dostępności infrastruktury dla osób niepełnosprawnych oraz działań służących zapobieganiu wykluczenia społecznego.

W ramach RPO WM na działania z tego zakresu przeznaczono ponad 17 mln euro, w tym ponad 14,5 mln euro ze środków unijnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ciechanowskim na lata 2006-2016

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ciechanowskim na lata 2006-2016. Głównym celem tego opracowania było dokonanie wstępnej diagnozy i ustalenie priorytetów działania. W związku z tym szerszej analizie poddano działania z zakresu pomocy społecznej oraz te, które najbardziej rzutują na sytuację wielu rodzin, tj. działania dotyczące bezrobocia i rynku pracy.

Po opracowaniu diagnozy poszczególnych obszarów problemowych, wyznaczono cele, działania i jednostki odpowiedzialne za ich realizację. Materiał został skonsultowany z gminami powiatu ciechanowskiego. Konsultacje miały na celu wypracowanie konsensusu oraz ustalenie jednorodnego stanowiska.

Dokument zawiera trzy zasadnicze części: 1. ogólną charakterystykę powiatu ciechanowskiego ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji demograficznej, bezrobocia oraz niepełnosprawności; 2. diagnozę problemów społecznych w powiecie ciechanowskim; 3. strategię rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim.

W oparciu o diagnozę problemów społecznych sformułowano 6 głównych celów strategicznych odnoszących się do kwestii społecznych grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zaliczono do nich:

1. Wielokierunkowy system wspierania rodziny w kryzysie
2. Zintegrowany i kompleksowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
3. Organizacje pozarządowe partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych
4. Aktywizacja środowiska seniorów
5. Rozwijanie i doskonalenie metod współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów społecznych
6. Promowanie działań pomocowych, uświadamianie problemów społecznych ogółowi społeczeństwa oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej

Strategia Rozwoju Gminy Regimin na lata 2007-2013

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Regimin na lata 2007-2013 opracowana została w oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z uwzględnieniem dokumentów przyjętych na poziomie krajowym odnoszących się m.in. do finansowania inwestycji i zadań planowanych na poziomie lokalnym. W szczególności brano pod uwagę cele i priorytety Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności), oraz założenia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Ważnym elementem przygotowania założeń strategicznych były także przeprowadzone w gminie konsultacje społeczne.

W Strategii Rozwoju Gminy Regimin na lata 2007-2013 sformułowano następującą wizję: „Gmina Regimin gminą charakteryzującą się wysokim poziomem życia mieszkańców, dynamicznym rozwojem i wysoką konkurencyjnością w skali regionu i kraju”. W dokumencie sformułowano także misję („Stałe i konsekwentne dążenie do podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy oraz stworzenia optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny i całej społeczności w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem zasobów środowiskowych i dziedzictwa kulturowego gminy oraz ambicji, aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców”) oraz cel nadrzędny („Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez trwałe, zrównoważony, wielofunkcyjny rozwój społeczno-gospodarczy i wzrost konkurencyjności gminy w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym”). Jednocześnie wyznaczono następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców
2. Rozwój lokalnej gospodarki na terenie gminy Regimin
3. Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji

W ramach pierwszego z nich, bezpośrednio odnoszącego się do sfery społecznej, wyznaczono poniżej przedstawione cele operacyjne i kierunki działań.

Cel operacyjny 1: Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych

- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
- rozbudowa sieci gazowej
- budowa sieci kanalizacyjnej
- budowa oczyszczalni ścieków

- budowa i modernizacja chodników dla pieszych i ciągów pieszo-rowerowych
- modernizacja, remonty i doposażenie szkół na terenie gminy Regimin
- zagospodarowanie terenów wokół obiektów oświatowych (budowa boisk, parkingów, terenów zielonych, miejsc wypoczynku)
- realizacja projektów związanych z wymianą i utylizacją materiałów zawierających azbest
- rozwój sieci teleinformatycznej
- podniesienie jakości usług medycznych oraz unowocześnienie wyposażenia zakładów świadczących usługi medyczne
- wspieranie inicjatyw związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej

Cel operacyjny 2: Odnowa i rozwój wsi

- kształtowanie przestrzeni publicznej w centrach wsi (małe tereny zielone, place zabaw, otwarte wiejskie tereny rekreacyjne)
- modernizacja obiektów pełniących funkcje publiczne o charakterze społeczno-kulturalnym, w szczególności świetlic wiejskich i strażnic OSP
- dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
- tworzenie lokalnych centrów kulturalno-sportowych na bazie istniejącej infrastruktury (szkoły, świetlice, strażnice OSP, tereny sportowe)
- odnawianie lub konserwacja obiektów zabytkowych i obiektów architektury sakralnej i ich otoczenia

Cel operacyjny 3: Aktywizacja społeczności lokalnej

- wspieranie inicjatyw związanych z powstawaniem i funkcjonowaniem aktywnych grup lokalnych: Ochotniczych Straży Pożarnych, fundacji i stowarzyszeń lokalnych
- wypracowanie systemu wspierania dostępu dzieci i młodzieży do dóbr kultury, sportu i rekreacji poza gminą
- wspieranie sportu kwalifikowanego dzieci i młodzieży
- organizacja cyklicznych imprez sportowych propagujących sport masowy
- przygotowanie projektu cyklicznej tematycznej imprezy masowej promującej gminę i jej wizerunek.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Regimin jest gminą wiejską, położoną w województwie mazowieckim. Jest jedną z dziesięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu ciechanowskiego. Graniczy z 6 gminami należącymi do powiatów ciechanowskiego, mławskiego i przasnyskiego: od wschodu z gminą Opinogóra (powiat ciechanowski) i Czernice Borowe (powiat przasnyski), od zachodu z gminą Strzegowo i Stupsk (powiat mławski), od południa z gminą Ciechanów (powiat ciechanowski), a od północy z gminą Grudusk (powiat ciechanowski). Gmina zajmuje powierzchnię 111 km² (10,4% powierzchni powiatu) i liczy 5.029 mieszkańców (stan na 31.12.2008 r.).

Do gminy należy 25 sołectw: Grzybowo, Jarluty Duże, Jarluty Małe, Kalisz, Karniewo, Kątki, Klice, Kliczki, Kozdroje, Koziczyn, Lekowo, Lekówiec, Lipa, Mościce, Pawłowo, Pawłówko, Pniewo Wielkie, Pniewo-Czeruchy, Przybyszewo, Radomka, Regimin, Szulmierz, Targonie, Trzcianka i Zeńbok (rycina 1).

Rycina 1. Gmina Regimin

Granice Ciechanowa i gminy Regimin dzieli odległość 2 kilometrów, zaś sam Regimin położony jest 8 kilometrów od centrum miasta. Intensywny rozwój budownictwa jednorodzinnego na obrzeżach Ciechanowa i terenach okolicznych gmin

powoduje, że następuje zatarcie się granic osadnictwa miejskiego, co jest szczególnie widoczne na południowo-wschodnich krańcach gminy Regimin. Sprzyjają temu działania władz samorządowych polegające na wyznaczeniu obszarów przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne.

Położenie fizycznogeograficzne, walory przyrodniczo-turystyczne

Gmina Regimin leży w makroregionie Nizina Północnomazowiecka, na pograniczu dwóch jednostek fizycznogeograficznych: Wzniesienia Mławskiego i Wysoczyzny Ciechanowskiej. Jest to obszar o dość zróżnicowanej rzeźbie będącej efektem działalności lądolodu środkowopolskiego.

Naturalność i różnorodność szaty roślinnej plasują gminę Regimin wśród najbardziej wartościowych pod tym względem obszarów w powiecie ciechanowskim. Lasy stanowią 23,9% powierzchni gminy, co stawia ją w czołówce gmin powiatu ciechanowskiego, dla którego średnia wynosi 15,6%. Wśród drzewostanu dominują sosny (ok. 75%), gatunkami uzupełniającymi są: olsza (9%), brzoza (8%), dąb (4%) i świerk (1%).

Gmina Regimin posiada duże walory turystyczne, które wykorzystane są jedynie w niewielkim stopniu. Teren gminy został włączony w system obszarów chronionego krajobrazu, z wyjątkiem fragmentów terenów w północnej i południowej części gminy. Walory przyrodniczo-turystyczne powodują, że podstawowym kierunkiem rozwoju turystyki na terenie gminy jest agroturystyka. Drugim kierunkiem jest turystyka rowerowa.

Transport i komunikacja

Przez gminę przebiegają dwie ważne drogi wojewódzkie o znaczeniu ponadlokalnym : droga nr 615 Ciechanów – Mława i nr 616 Ciechanów – Rembielin oraz jedno z najważniejszych kolejowych połączeń krajowych – magistrala kolejowa Warszawa – Gdańsk. W miejscowości Pniewo-Czeruchy znajduje się przystanek kolejowy dla pociągów osobowych. Mieszkańcy gminy posiadają bezpośrednie połączenie kolejowe z Warszawą, Działdowem, Mławą i Ciechanowem oraz innymi miejscowościami leżącymi na trasie wspomnianej linii kolejowej. Najbliższa stacja kolejowa, na której zatrzymują się pociągi dalekobieżne i ekspresowe znajduje się w Ciechanowie, w odległości 6 kilometrów od miejscowości gminnej.

Usługi w zakresie osobowego transportu publicznego świadczy na rzecz mieszkańców gminy Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ciechanowie. Bezpośrednie połączenia autobusowe z Ciechanowem posiada większość miejscowości leżących na terenie gminy. Przedsiębiorstwo realizuje również zadanie z zakresu dowozu uczniów do szkół podstawowych i gimnazjum w Regiminie. Duży odsetek mieszkańców gminy korzysta z własnych środków lokomocji, stąd też zmniejsza się liczba pasażerów przewożonych pojazdami PKS Ciechanów. Powoduje to ograniczenie liczby kursów, co niewątpliwie utrudnia dojazdy do pracy i szkół na terenie Ciechanowa. Należy dodać, że na terenie gminy nie funkcjonują połączenia autobusowe Miejskich Zakładów Komunikacyjnych, ani przewoźników prywatnych.

Gospodarka

Gmina ma charakter rolniczy. W strukturze gospodarki dominują rodzinne gospodarstwa indywidualne. Działające na terenie gminy nieliczne zakłady przemysłowe i usługowe nastawione są na obsługę lokalnego rynku, w tym w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego i innych branż związanych z obsługą sektora rolnego.

Rozwojowi rolnictwa sprzyjają dogodne warunki geograficzne, dobre i bardzo dobre gleby oraz tradycje związane z funkcjonowaniem silnych gospodarstw rolnych. Grunty orne zaliczane do najlepszych klas zajmują prawie 72% ogółu gruntów ornych, przy średniej dla powiatu ciechanowskiego 68%. Najkorzystniejsza dla rolnictwa struktura gruntów ornych występuje w sołectwach: Grzybowo, Koziczyn, Kliczki, Lekowo, Radomka i Lekówiec. Najmniej korzystne warunki istnieją w rejonie Pniewa Wielkiego, Trzcianki, Jarlut Dużych i Małych. W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują 84,5% ogólnej powierzchni zasiewów. Znaczny areał upraw (ok. 5,6%) zajmują rośliny przemysłowe, głównie buraki cukrowe. Oprócz uprawy zbóż w produkcji rolnej dominującym kierunkiem rozwoju jest hodowla zwierząt (głównie bydła mlecznego). Pozostałe kierunki produkcji (m.in. sadownictwo, uprawa warzyw, uprawa roślin okopowych i ziemniaków) odgrywają drugorzędą rolę.

W 2008 roku działalność gospodarczą na terenie gminy prowadziło 11 publicznych oraz 140 prywatnych podmiotów gospodarczych. Zajmowały się one głównie handlem i usługami. Znaczna grupa podmiotów działała także w branży

budowlanej oraz transportowej. Należy zaznaczyć, że zdecydowanie przeważały małe firmy rodzinne. Jedynie kilka przedsiębiorstw zatrudniało do kilkunastu pracowników.

Warto dodać, że przez południową część gminy przebiega gazociąg jamalski, posiadający strategiczne znaczenie dla bezpieczeństwa energetycznego Europy. Na jego trasie (w miejscowości Lekowo) zlokalizowana została Tłocznia Gazu „Ciechanów”.

Oświata, kultura, sport

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy Regimin w roku szkolnym 2008/2009 tworzyły cztery szkoły podstawowe, w których uczyło się 451 uczniów i jedna szkoła gimnazjalna, w której naukę pobierało 210 uczniów. Baza lokalowa szkół była w dobrym stanie, mimo że budynki szkolne powstały w większości w latach 60-tych. Prowadzone prace remontowe i modernizacyjne znacznie poprawiły stan techniczny i estetykę obiektów.

Gmina Regimin leży w zasięgu kulturalnego oddziaływania Ciechanowa. Potrzeby jej mieszkańców w tym zakresie zaspokajane są przez powiatowe i miejskie instytucje kultury. Gmina, realizując zadania własne, prowadzi Gminną Bibliotekę Publiczną w Regiminie z Filią w Szulmierzu. W swoich zasobach posiada ona ponad 30.000 woluminów, co sprawia, że na jednego mieszkańca gminy przypada więcej książek niż na statystycznego mieszkańca powiatu (należy wyjaśnić, że w latach 2003-2006 samorząd gminy przeznaczył znaczne środki finansowe na zakup nowych pozycji książkowych). Ponadto Gminna Biblioteka Publiczna w Regiminie dysponuje 3 zestawami komputerowymi, pozyskanymi w grudniu 2005 roku w ramach realizacji programu „Ikonka”, prowadzonego przez Departament Informatyzacji MSWiA.

W gminie nie funkcjonuje Ośrodek Kultury, część zadań z tego zakresu wypełniają szkoły. Ośrodkiem życia kulturalno-sportowego jest natomiast oddana do użytku w 2007 roku hala sportowa, posiadająca warunki do organizacji i przeprowadzania imprez kulturalnych.

Zdrowie

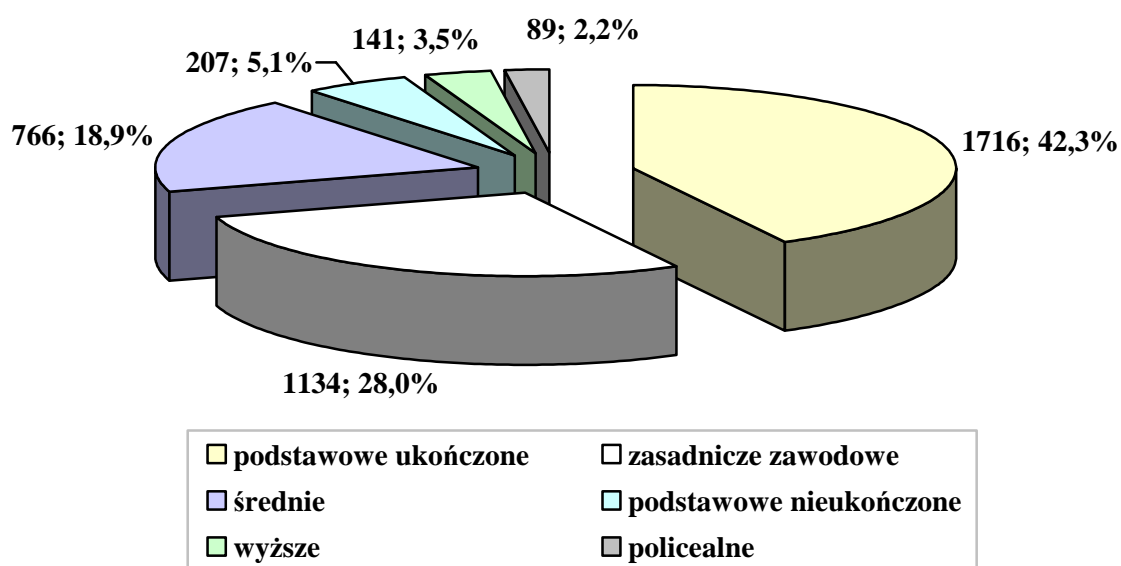
Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w jednym gabinecie lekarskim i jednej przychodni zdrowia. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medica” z siedzibą w Regiminie świadczy usługi medyczne z zakresu opieki lekarzy rodzinnych w budynku Ośrodka Zdrowia, będącym własnością komunalną.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 roku oraz danych Urzędu Gminy Regimin z lat 2006-2008. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

W 2002 roku teren gminy Regimin zamieszkiwało 4.957 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (4.053 osoby), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.716 osób) i zasadniczym zawodowym (1.134 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 141 mieszkańców. Strukturę wykształcenia ludności gminy Regimin w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

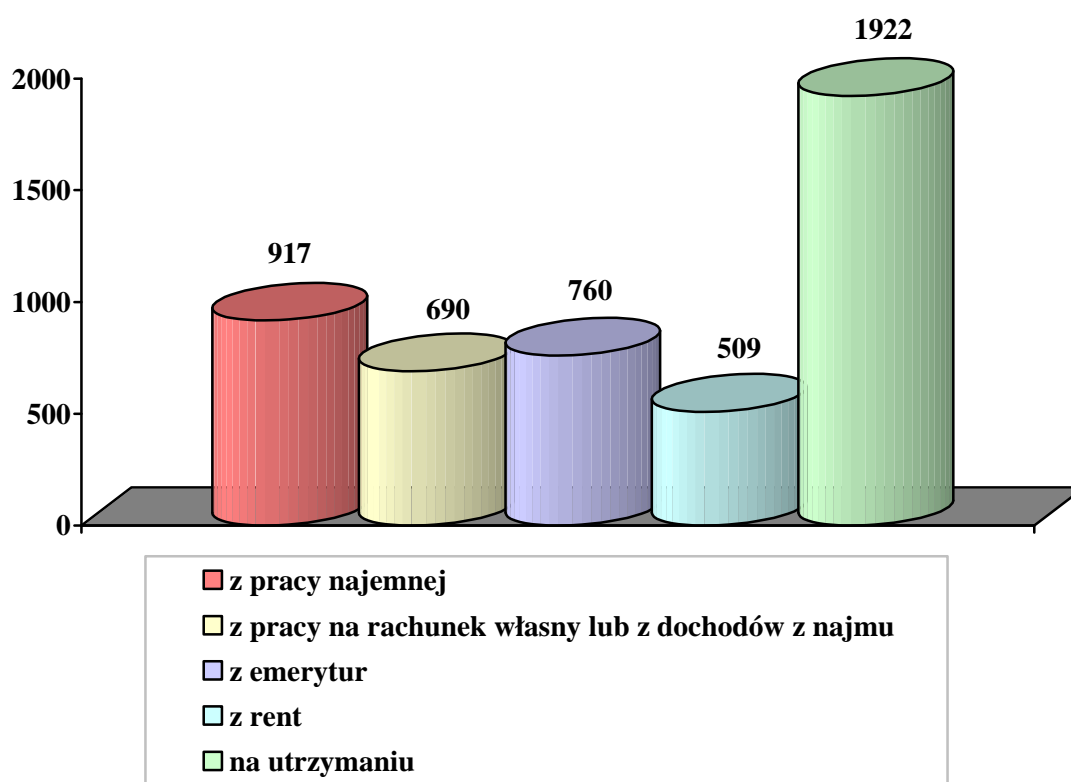

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie mieszkańców, bezpośrednio związane z ich cechami społeczno-zawodowymi, wpływa na aktywność zawodową ludności i źródła jej utrzymania. Dane szczegółowe w tym ostatnim zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Ludność gminy według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

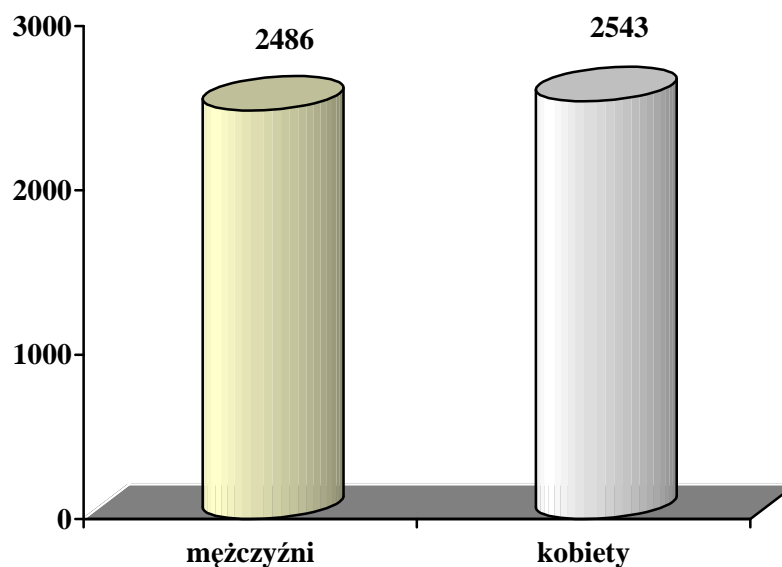

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku spośród 4.957 mieszkańców gminy 3.035 osób (61,2%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 1.607 osób utrzymywało się z pracy, w tym 917 osób z pracy najemnej, a 690 osób z pracy na rachunek własny (626 osób utrzymywało się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym). Z niezarobkowych źródeł utrzymania korzystało 1.428 osób, z czego 760 osób otrzymywało emerytury, a 509 osób renty. Na utrzymaniu pozostawały 1.922 osoby.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Regimin ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

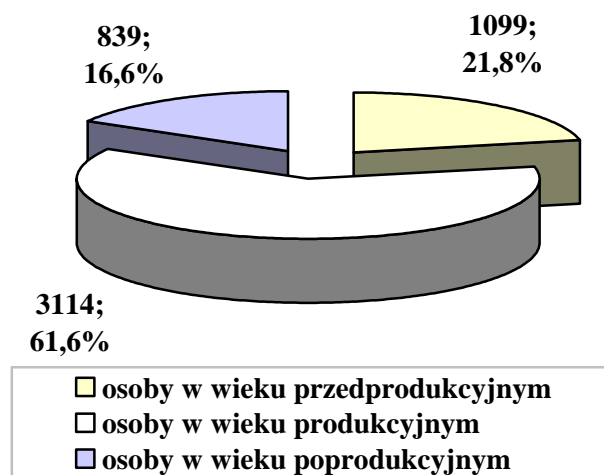
Wykres 3. Ludność gminy według płci z końcem 2008 roku

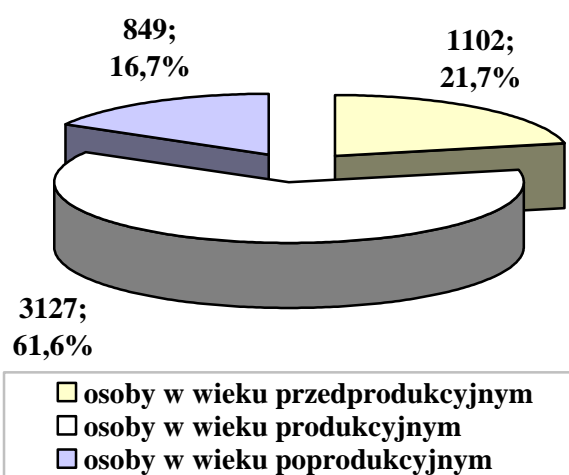
Dane Urzędu Gminy Regimin.

Według danych Urzędu Gminy Regimin z 31 grudnia 2008 roku teren gminy zamieszkiwało 5.029 osób, w tym 2.486 mężczyzn i 2.543 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 45 osób na 1 km².

Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2006 roku

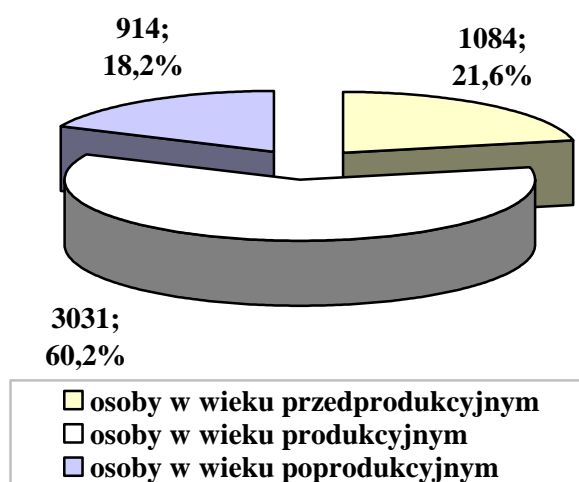

Wykres 5. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2007 roku

Dane Urzędu Gminy Regimin.

Wykres 6. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2008 roku

Dane Urzędu Gminy Regimin.

W latach 2006-2008 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym i poprodukcyjnym ulegała wahaniom, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. Warto jednak podkreślić, że procentowy udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2008 roku zmniejszył się, natomiast ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się, co świadczy o starzeniu się lokalnej społeczności.

Porównując strukturę wiekową ludności gminy Regimin ze strukturą demograficzną województwa i powiatu można zauważyć mały udział osób w wieku produkcyjnym w gminie, co wskazywać może na wzrost tendencji migracyjnych (w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia na tereny zurbanizowane, szczególnie do Warszawy i do innych dużych miast).

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE IDENTYFIKOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne

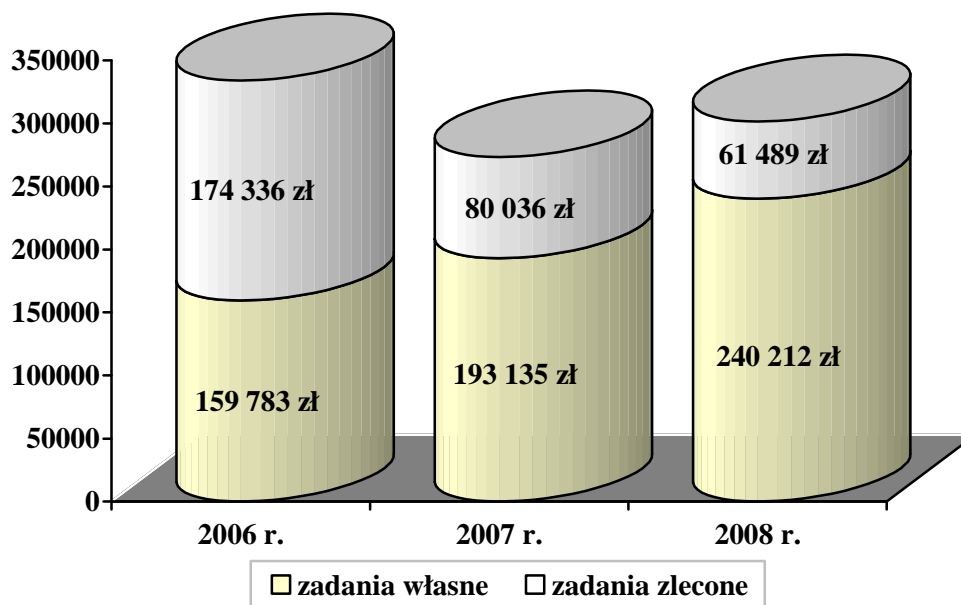
uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Regimin odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie na różne formy pomocy w latach 2006-2008 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Wydatki GOPS-u na pomoc społeczną w gminie w latach 2006-2008

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

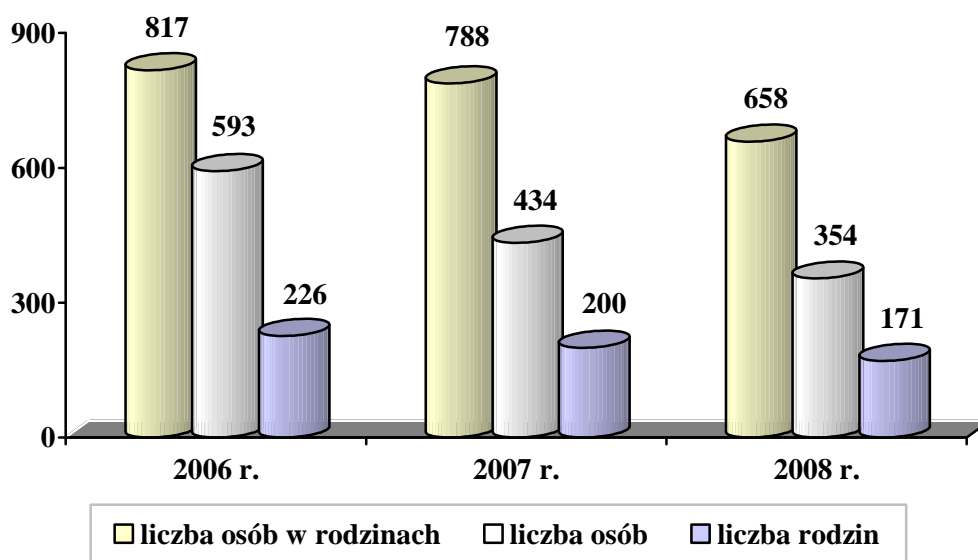
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż były one największe w 2006 roku. Wpływ na taki stan rzeczy miał wzrost kwot wydatkowanych na zasiłki celowe w związku z łagodzeniem skutków suszy. Na pomoc dla indywidualnych gospodarstw rolnych wydatkowano wówczas 104.980 zł.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2006 – 334.119 zł, w roku 2007 – 273.171 zł, a w roku 2008 – 301.701 zł.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Regimin w latach 2006-2008 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2008

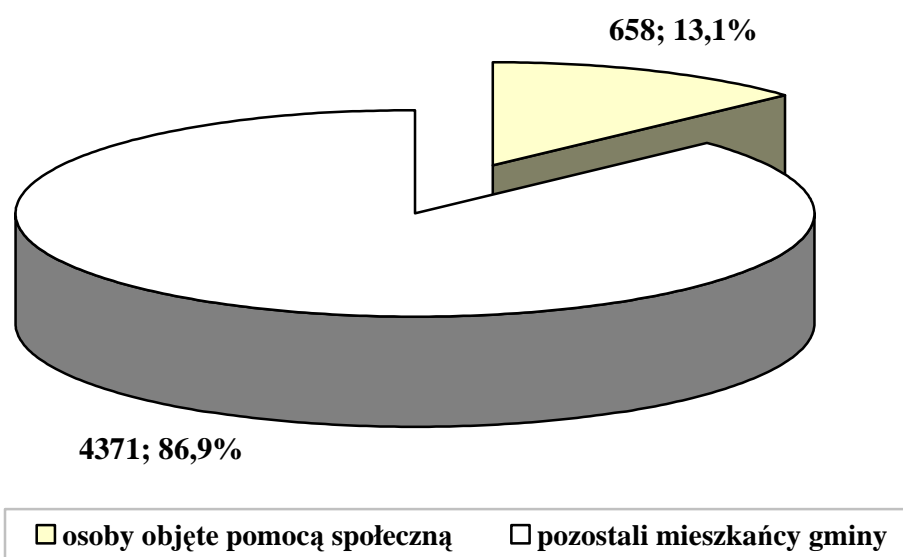

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Regimin w 2008 roku zmalała w porównaniu z latami poprzednimi. Było to związane głównie z ograniczeniem skali ubóstwa i poprawą sytuacji na rynku pracy.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Regimin.

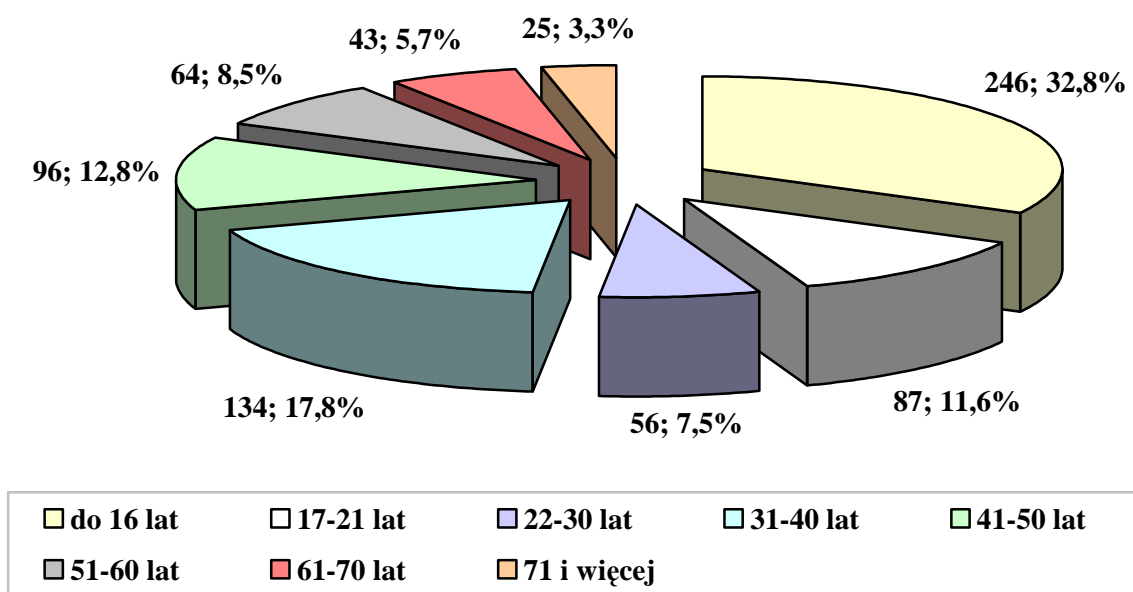
Wykres 9. Osoby korzystające z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2008 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Spośród 5.029 mieszkańców gminy, 658 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2008. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie. Strukturę demograficzną odbiorców pomocy społecznej w 2008 roku przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2008 roku (liczba osób w rodzinach)

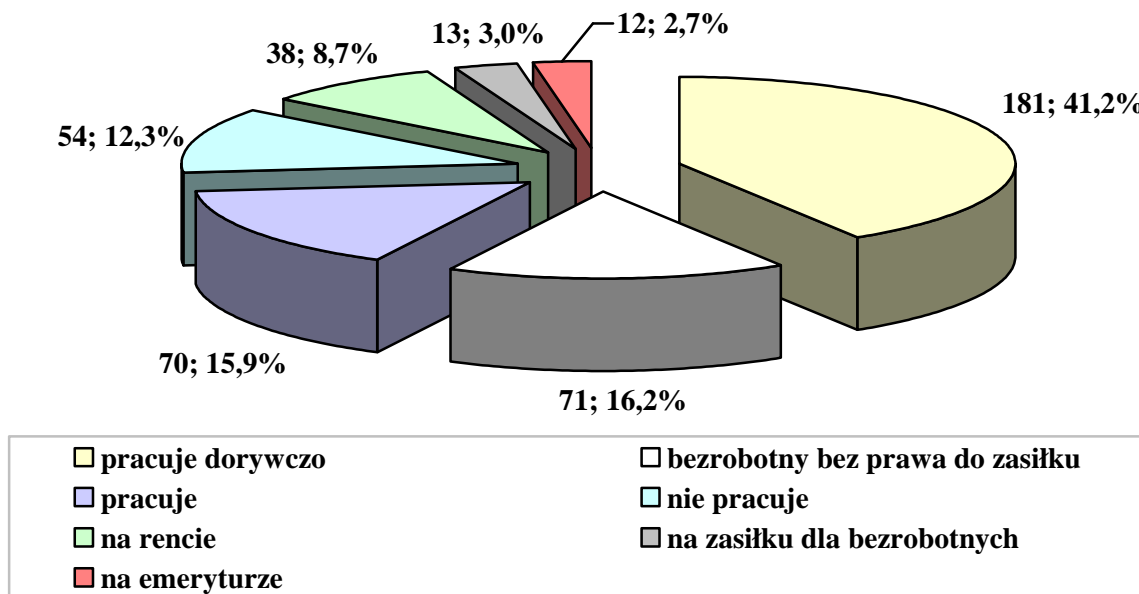

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2008 roku odbiegała od struktury demograficznej całej lokalnej społeczności. W ujęciu procentowym liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w placówkach szkolnych, była o 11,2% wyższa od wielkości grupy osób w wieku przedprodukcyjnym (w przedziale wiekowym 0-17 lat). Realizacja na terenie gminy wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i jego szeroki zakres (w 2008 roku 203 osoby korzystały z posiłków w szkołach) świadczą o istnieniu poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Należy ponadto zauważyć, że w porównaniu ze strukturą demograficzną mieszkańców gminy, mniejsza była grupa beneficjentów w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 11. Struktura odbiorców pomocy społecznej powyżej 18 lat w gminie ze względu na aktywność zawodową w 2008 roku (według decyzji administracyjnych)

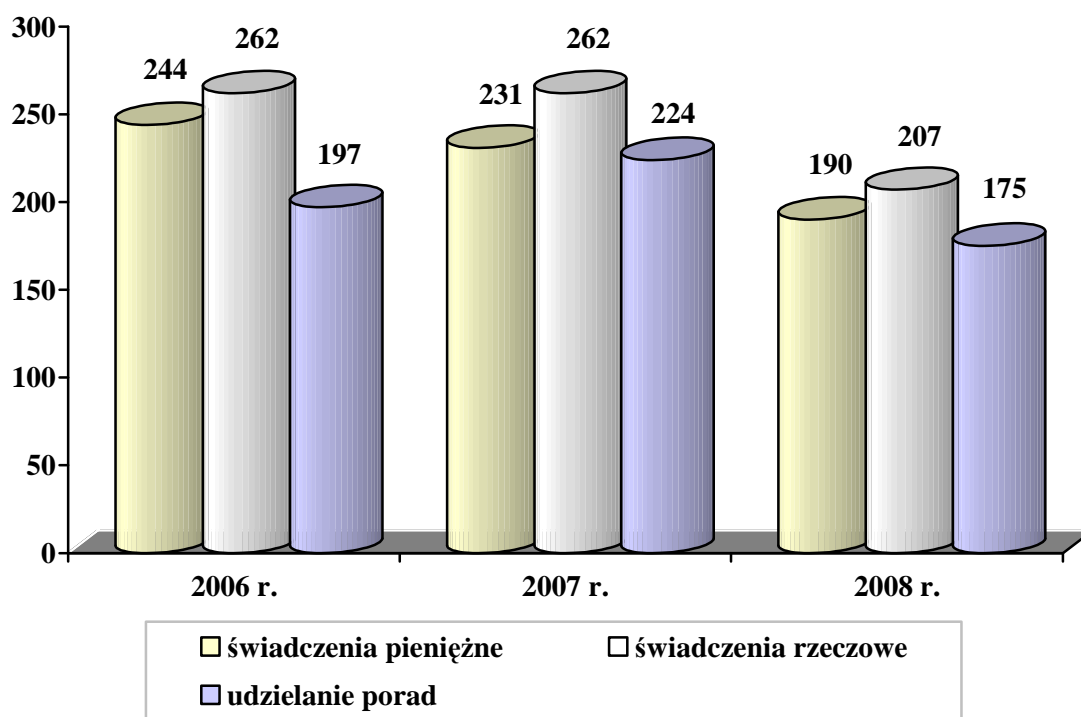

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Analizując strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową, należy zauważyć, iż najliczniejszą grupę wśród beneficjentów w 2008 roku stanowiły osoby pracujące dorywczo. Kolejne grupy tworzyły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz osoby pracujące, które powinny osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Sytuację tę należy tłumaczyć trudnościami na rynku pracy.

Następnymi grupami beneficjentów pomocy społecznej były osoby niepracujące oraz korzystające ze świadczeń rentowych. Pozostałe kategorie odbiorców pomocy społecznej wyodrębnione z uwagi na aktywność zawodową były reprezentowane mniej licznie. Ze wsparcia korzystały osoby na zasiłku dla bezrobotnych, a także emeryci. Szczególną uwagę zwracał stosunkowo mały udział emerytów wśród odbiorców pomocy społecznej, co potwierdza wcześniejszą obserwację na temat niewielkiego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym wśród klientów GOPS-u.

Wykres 12. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2006-2008

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

W latach 2006-2008 liczba osób korzystających z poszczególnych rodzajów wsparcia ulegała zmianom. Główną formą udzielanej pomocy były świadczenia rzeczowe, a także świadczenia pieniężne, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy oraz składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Uwagę zwracał wyraźny spadek rozmiarów pomocy rzeczowej, świadczeń pieniężnych i udzielanych porad w 2008 roku.

Większość świadczeń przyznawana jest w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze

powody udzielenia pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie w latach 2006-2008.

Tabela 2. Najistotniejsze powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2006-2008

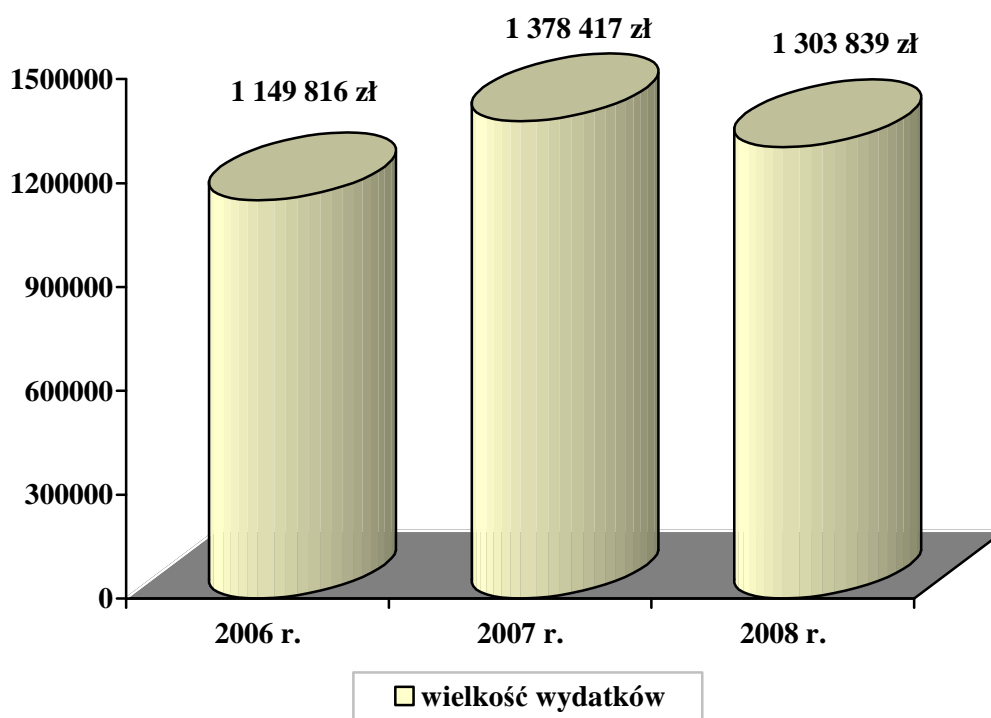
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach			
	Rok	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Bezrobocie		151	100	84	667	424	363
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		136	70	69	521	335	334
Potrzeba ochrony macierzyństwa		18	21	50	103	104	266
Niepełnosprawność		14	69	67	27	218	206
Długotrwała lub ciężka choroba		16	64	69	43	197	196
Alkoholizm		4	9	7	21	46	31
Ubóstwo		47	1	1	261	1	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Analizując powyższe zestawienie, należy zwrócić uwagę na znaczną liczbę rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej z powodu bezrobocia oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Trzeba zaznaczyć, iż w analizowanym okresie były to dwie zasadnicze przyczyny ubiegania się o pomoc. Jednakże liczba beneficjentów w tych kategoriach w latach 2006-2008 systematycznie malała. Rosła natomiast liczba osób wspieranych z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także alkoholizmu. Ubóstwo, jako powód udzielania pomocy społecznej, było istotne statystycznie jedynie w 2006 roku. W pozostałych analizowanych latach miało marginalne znaczenie.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat kwot wydatkowanych przez GOPS w Regiminie na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2006-2008 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Wydatki GOPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2006-2008

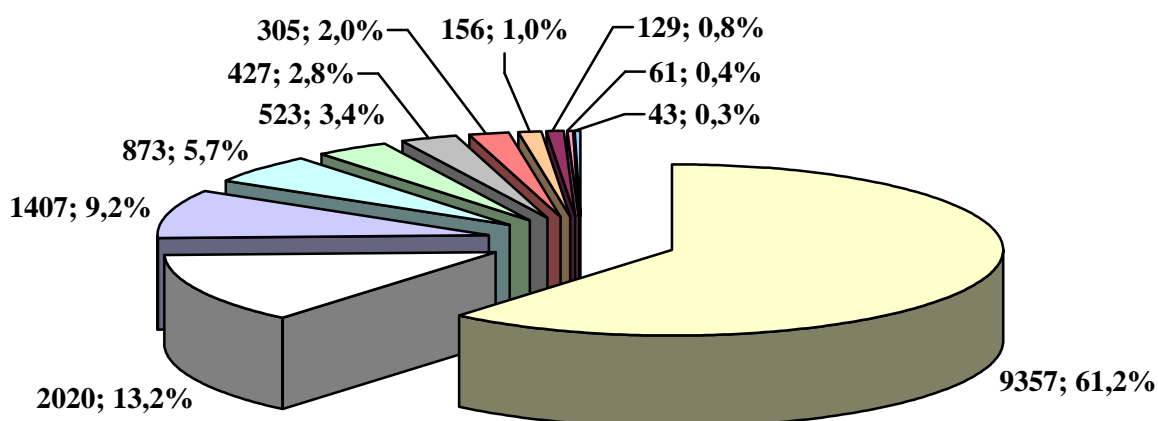
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2006-2008, należy zauważyć, iż były one największe w 2007 roku. Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2006 – 1.149.816 zł, w roku 2007 – 1.378.417 zł, a w roku 2008 – 1.303.839 zł.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące świadczeń rodzinnych przyznanych przez GOPS w Regiminie w 2008 roku.

Wykres 14. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2008 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia się dziecka

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminnie.

W 2008 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminnie przyznał:

- 9.357 zasiłków rodzinnych dla 382 osób,
- 2.020 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 168 osób,
- 1.407 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 141 osób,
- 873 zasiłki pielęgnacyjne dla 73 osób,
- 523 dodatki do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 523 osób,
- 427 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 36 osób,

- 305 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 26 osób,
- 156 świadczeń pielęgnacyjnych dla 13 osób,
- 129 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 14 osób,
- 61 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka dla 61 osób,
- 43 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia się dziecka dla 43 osób.

W 2008 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie opłacił również za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne 100 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe na kwotę 10.718 zł i 59 składek na ubezpieczenia zdrowotne na kwotę 2.230 zł.

Zaliczka alimentacyjna była świadczeniem realizowanym do 30.09.2008 r. na mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.). Świadczenie to było wypłacane dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Od 1 października 2008 r. wypłacane są świadczenia z funduszu alimentacyjnego w oparciu o zapisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późn. zm.). Dane szczegółowe dotyczące liczby zaliczek i świadczeń alimentacyjnych wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie w latach 2006-2008, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Zaliczki alimentacyjne przyznane przez GOPS w latach 2006-2008

2006 r.			2007 r.			2008 r.		
Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek
21	540	107.845 zł	20	366	83.055 zł	23	280	62.806 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie.

Liczba zaliczek alimentacyjnych wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminnie w latach 2006-2008 ulegały zmniejszeniu, podobnie jak ich wartość. Z kolei liczba świadczeniobiorców utrzymywała się na podobnym poziomie. W kolejnych latach GOPS przyznał następującą liczbę zaliczek: w 2006 roku – 540 (dla 21 osób na kwotę 107.845 zł), w 2007 roku – 366 (dla 20 osób na sumę 83.055 zł), a w 2008 roku – 280 (dla 23 osób na kwotę 62.806 zł).

Tabela 4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane przez GOPS w 2008 roku

Liczba osób	Liczba przyznanych świadczeń	Wartość przyznanych świadczeń
25	33	26.730 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminnie.

Świadczeniami z funduszu alimentacyjnego od października do końca 2008 roku objęto 25 osób, którym przyznano 33 świadczenia na kwotę 26.730 zł.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez GOPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące liczby rodzin, którym w latach 2006-2008 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminnie przyznał tego rodzaju świadczenia, oraz kwot wydatkowanych na ten cel przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez GOPS w latach 2006-2008

2006 r.			2007 r.			2008 r.		
Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków
8	25	11.258 zł	4	6	4.384 zł	2	4	4.819 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminnie.

Liczba dodatków mieszkaniowych wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie w latach 2007-2008 była znacznie mniejsza niż w roku 2006, podobnie jak liczba osób, którym decyzją je przyznano. W 2006 roku GOPS przyznał 25 dodatków dla 8 rodzin na kwotę 11.258 zł, rok później 6 dodatków dla 4 osób na sumę 4.384 zł, a w 2008 roku 4 dodatki dla 2 osób na kwotę 4.819 zł.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie skierował do Domu Pomocy Społecznej 1 osobę, w 2007 roku 2 osoby, a w 2008 roku 1 osobę.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,

- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono cztery ankiety: trzy ze Szkół Podstawowych w Pniewie-Czeruchach, Szulmierzu i Zeńboku oraz jedną z Gminnego Zespołu Szkół w Regiminie. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższa tabela zawiera informacje na temat zdiagnozowanych w szkole i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych.

Tabela 6. Problemy występujące w szkole i w domu rodzinnym uczniów z terenu gminy

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	2	8	2
2	Narkotyzowanie się	-	-	4

3	Palenie papierosów	2	8	2
4	Ucieczki z domu	-	-	4
5	Kradzieże	1	1	3
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	1	2	3
7	Autoagresja	-	-	4
8	Przestępczość ujawniona	-	-	4
9	Niszczenie mienia szkolnego	2	7	2
10	Udział w grupach negatywnych	-	-	4
11	Opieka kuratora sądowego	2	6	2
12	Przemoc w rodzinie	-	-	4
13	Zaniedbanie przez dom	2	12	2
14	Wykorzystywanie seksualne	-	-	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących w domu rodzinnym uczniów i szkole zaliczyli: sięganie po środki uzależniające (alkohol, papierosy), zaniedbanie przez dom, niszczenie mienia szkolnego, przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz kradzieże. Wymienione przejawy patologii społecznej skutkowały częstokroć koniecznością zastosowania opieki kuratora sądowego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę stwierdzonych przypadków).

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane szkoły prowadzą dożywianie uczniów (w trzech zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe łącznie o 26 posiłków) i zapewniają

dostęp do sieci Internet oraz sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne, żadna nie zatrudnia też pedagoga, pielęgniarki, logopedy i psychologa.

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia muzyczne, sportowe, teatralne, komputerowe oraz zajęcia w ramach projektu „Edukacja – lepsze perspektywy”), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ogół szkół oferuje zajęcia wyrównawcze, a ponadto jedna – zajęcia logopedyczne i jedna – zajęcia rewalidacyjne.

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin powodowaną przede wszystkim bezrobociem oraz dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się m.in. do alkoholizmu rodziców i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej. Ponadto pedagodzy podnosili problem zaniedbań w zakresie higieny ciała oraz higieny jamy ustnej i zwracali uwagę na problem palenia papierosów wśród uczniów.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Ankietowane szkoły prowadzą działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców. Określając te przedsięwzięcia, które należałoby zrealizować na terenie szkoły, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania zajęć mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia i uświadamianie szkodliwości nałogów (poprzez pogadanki i warsztaty) oraz w zakresie przeciwdziałania agresji. Podkreślali konieczność zapewnienia uczniom dostępu do szerszej oferty zagospodarowania czasu wolnego (m.in. poprzez organizowanie darmowego wypoczynku letniego) i udzielania doraźnej pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej (paczki, stypendia).

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy prowadzić wywiady środowiskowe, ankiety, rozmowy i obserwacje w celu zdiagnozowania sytuacji socjalno-bytowej rodzin oraz określenia zainteresowań uczniów pod kątem oferty zagospodarowania czasu wolnego. Wskazane byłyby także badania stomatologiczne

i logopedyczne wśród uczniów. Ankietowani uznali również, że po dokonaniu diagnozy sytuacji socjalno-bytowej rodzin należy zaproponować bezrobotnym rodzicom różne formy doskonalenia zawodowego w celu zwiększenia ich szans na zatrudnienie.

Bezpieczeństwo w gminie

Według jednego z ankietowanych na terenie gminy jest miejsce wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. W Pniewie-Czeruchach jest to niebezpieczne dla uczniów przejście do przystanku autobusowego do Ciechanowa.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali na konieczność przyścia z pomocą materialną rodzinom o niskich dochodach, co może się przejawiać w objęciu większej grupy dzieci dożywianiem w szkołach, w organizowaniu bezpłatnego wypoczynku letniego i zimowego oraz w tworzeniu świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych finansowo i zagrożonych patologiami. Ponadto podkreślali potrzebę prowadzenia zajęć pozalekcyjnych typu terapeutycznego, zajęć wyrównawczych i kół zainteresowań. Zwracali uwagę na problem zagospodarowania czasu wolnego wskazując na brak świetlic, klubów, kawiarni i innych miejsc spędzania czasu po lekcjach. Akcentowali również problem braku dostępu do internetu w miejscu zamieszkania.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali na możliwość lepszego zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych (np. koła zainteresowań) i w czasie wakacji. Jednocześnie deklarowali gotowość uczestnictwa w programach (w tym unijnych) wspierających szkołę i przyczyniających się do unowocześnienia bazy materialnej placówek, uatrakcyjnienia form spędzania czasu wolnego poprzez zajęcia pozaszkolne ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych.

Według badanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu

rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

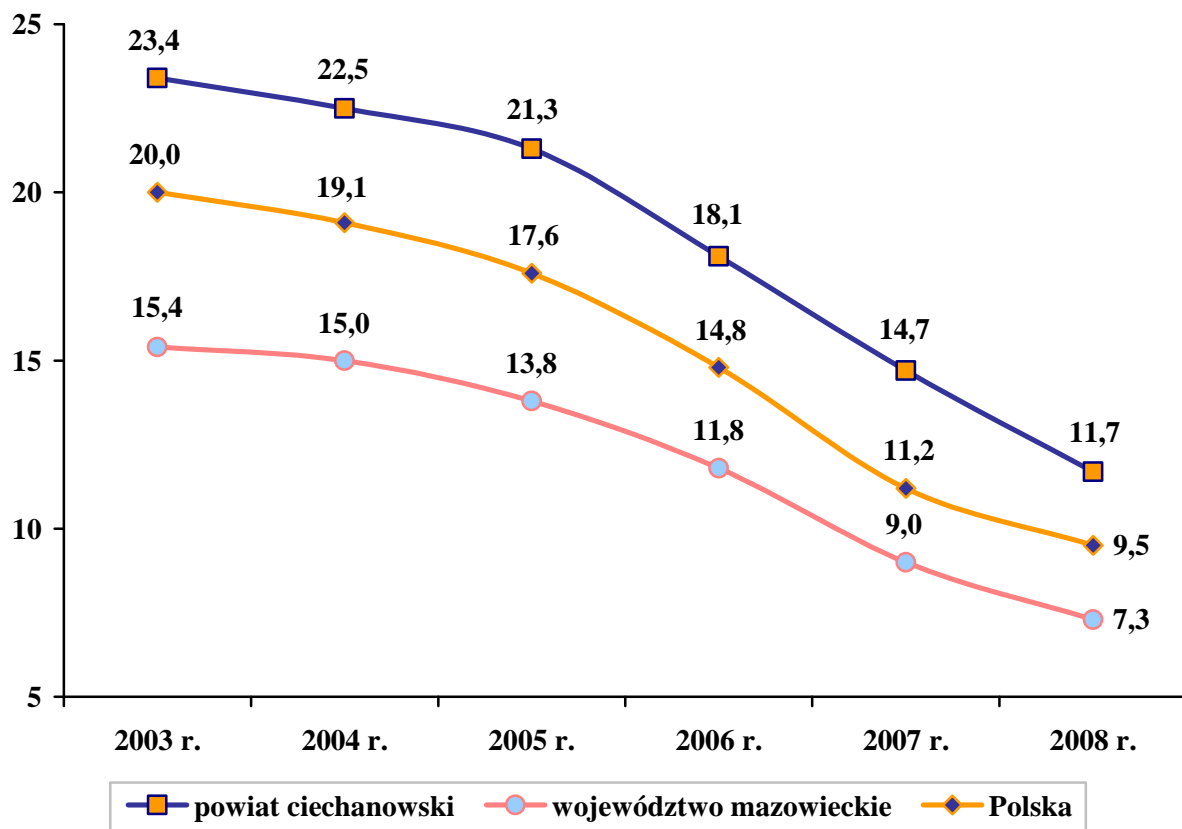
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie ciechanowskim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2008.

Wykres 15. Stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2008 (w %)

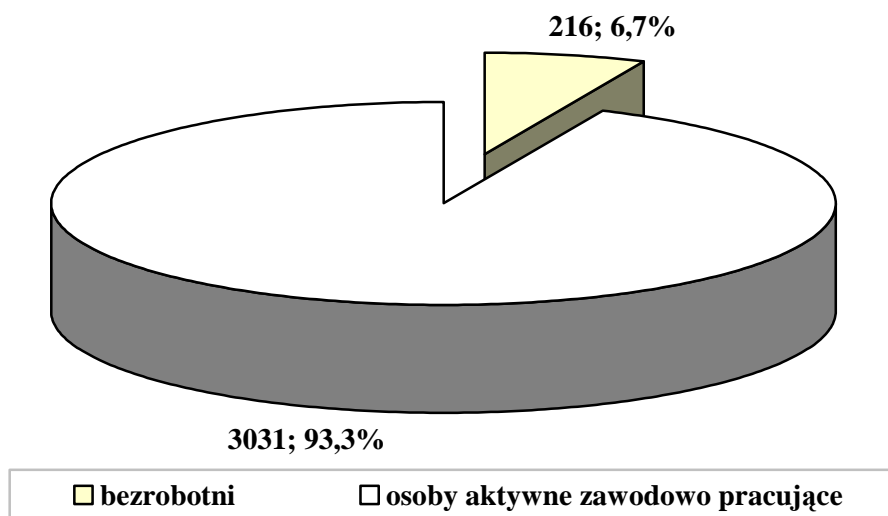

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2008 powiat ciechanowski charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – w analizowanym okresie notowano powolne zmniejszanie się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie na dzień 31 grudnia 2008 roku w gminie Regimin pozostawało zarejestrowanych 216 bezrobotnych, w tym 113 kobiet (52,3%). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Wykres 16. Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z terenu gminy z końcem 2008 roku

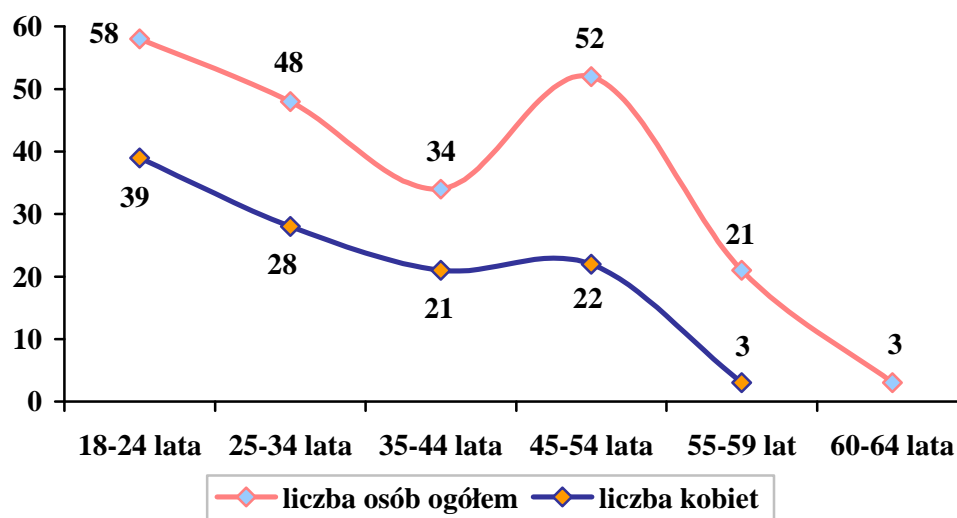

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z końcem 2008 roku udział bezrobotnych wśród mieszkańców gminy Regimin w wieku produkcyjnym wyniósł 6,7%.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

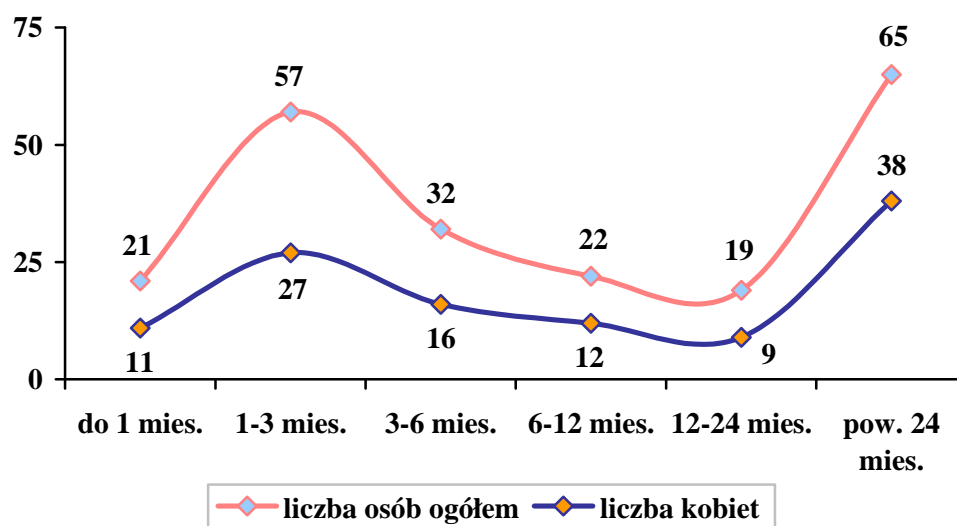
Wykres 17. Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2008 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z końcem 2008 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było ludzi młodych, do 34 roku życia. Znaczną grupę wśród nich stanowiły osoby nieposiadające wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Wraz z wiekiem bezrobotnych malała ich liczba. Niemniej jednak grupa bezrobotnych powyżej 45. roku życia była znaczna. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowano w przedziale wiekowym 18-24 lata (67%).

Wykres 18. Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2008 roku

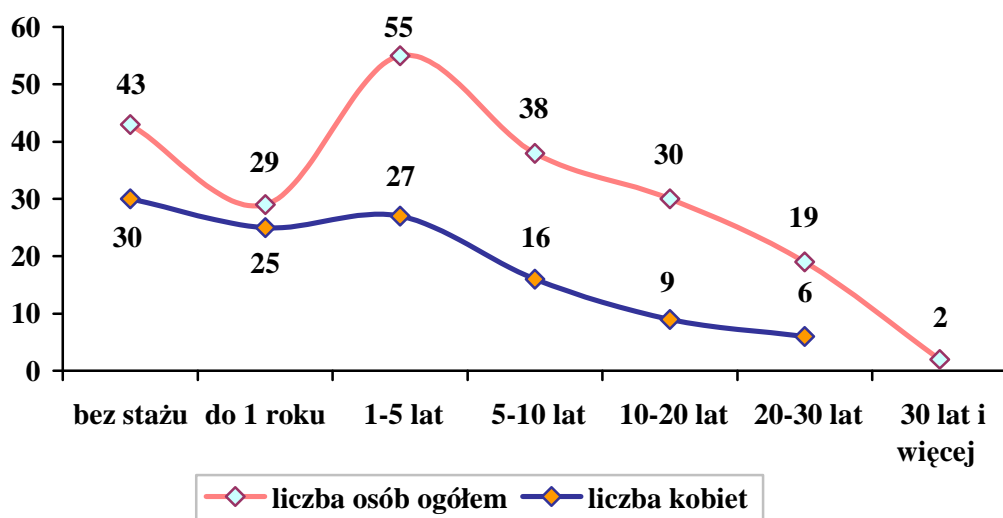
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Wśród ogółu bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a także osoby pozbawione pracy przez okres od miesiąca do trzech miesięcy.

Istnieje silna zależność statystyczna między okresem pozostawania bez pracy a zdolnością do jej podjęcia i utrzymania. Im dłuższy jest bowiem okres pozostawania bez pracy, tym bardziej zmniejszają się umiejętności społeczne i tym trudniejszy jest powrót do pracy. Osoby długotrwale bezrobotne tracą poczucie obowiązku i umiejętności pracy w zorganizowanej grupie, często nie będąc w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia. Po dwóch, trzech latach wymagają w zasadzie specjalnej terapii przed podjęciem pracy, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

Największy udział kobiet zanotowało wśród osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (58%).

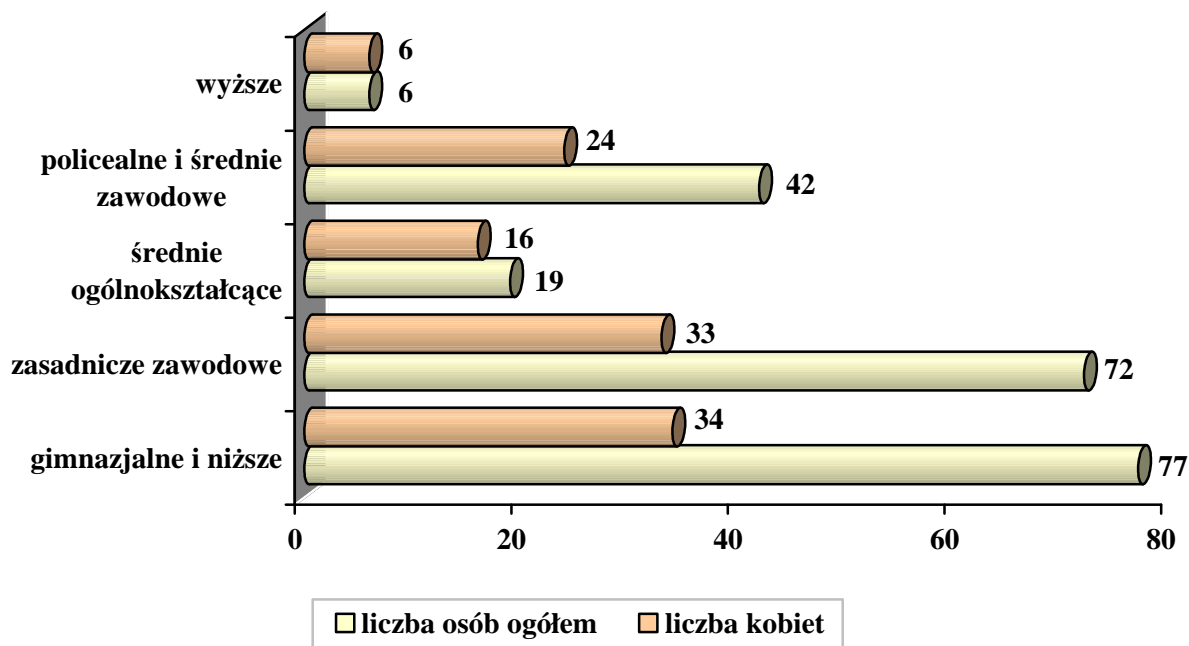
Wykres 19. Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2008 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2008 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem od roku do 5 lat oraz bez stażu pracy. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, by mieli możliwość podjęcia pierwszej pracy, oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, by mogły zwiększać swoje doświadczenie zawodowe. Największy udział kobiet zanotowano w grupie bezrobotnych ze stażem do roku (86%).

Wykres 20. Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem 2008 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z końcem 2008 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regiminie, spośród 171 rodzin objętych pomocą społeczną w 2008 roku, 7 rodzin liczących 31 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie było natomiast uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie dowodzi braku występowania zjawiska.

Według danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Regiminie, w 2008 roku jej członkowie rozpatrzyli 21 wniosków o skierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe; 21 osób zostało skierowanych na leczenie. W związku z przemocą alkoholową członkowie GKRPA nie kierowali do prokuratury doniesień. Należy jednak zaznaczyć, że w 2008 roku 17 rodzin zostało objętych przez Posterunek Policji w Regiminie procedurą „Niebieskiej Karty” w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie, natomiast Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie udzielił z tego powodu pomocy społecznej jednej rodzinie liczącej 4 osoby.

W roku 2008 na terenie gminy były 22 punkty sprzedaży napojów alkoholowych. Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało 230 osób. W omawianym okresie Komisja skontrolowała 3 placówki sprzedające napoje alkoholowe.

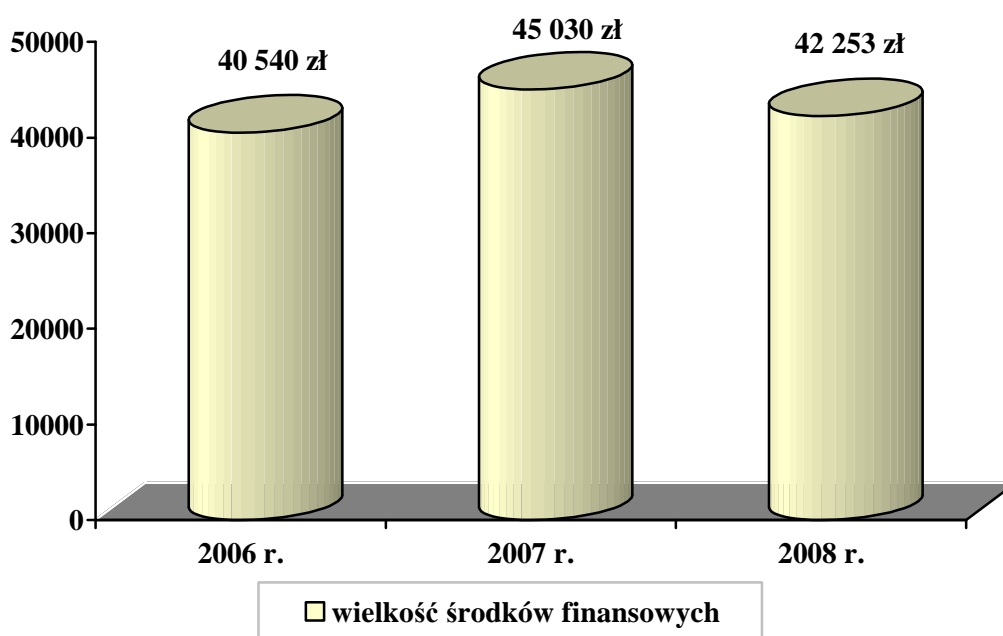
Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę w tym procesie odgrywają uchwalane corocznie przez Radę Gminy gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Należy też wspomnieć o innym dokumencie odnoszącym się do zjawiska uzależnień - Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na 2009 rok. Diagnozę zjawiska przygotowaną w ramach tego dokumentu oparto na raporcie sporządzonym na koniec grudnia 2006 r. Grupę badanych stanowili uczniowie I, II i III klasy Gimnazjum. Łącznie badaniem objęto 187 uczniów, w tym 91 dziewcząt i 96 chłopców. Z przeprowadzonych badań wynika, że pojawia się problem używania narkotyków w grupie gimnazjalistów. Na pytanie, czy w badanym okresie zażywałeś narkotyki lub inne środki odurzające twierdząco odpowiedziały 3 osoby. Namawiana do brania

narkotyków na terenie szkoły była jedna osoba, poza terenem szkolnym 7 osób. W konkluzji stwierdzono, że młodzież posiada bardzo znikomą wiedzę na temat narkotyków i związanych z nimi zagrożeń.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Regimin w latach 2006-2008 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w gminie w latach 2006-2008

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Regiminie.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Regimin w latach 2006-2008 nieznacznie zmieniała się i w kolejnych latach wyniosła: w 2006 r. – 40.540 zł, w 2007 r. – 45.030 zł, a w 2008 r. – 42.253 zł.

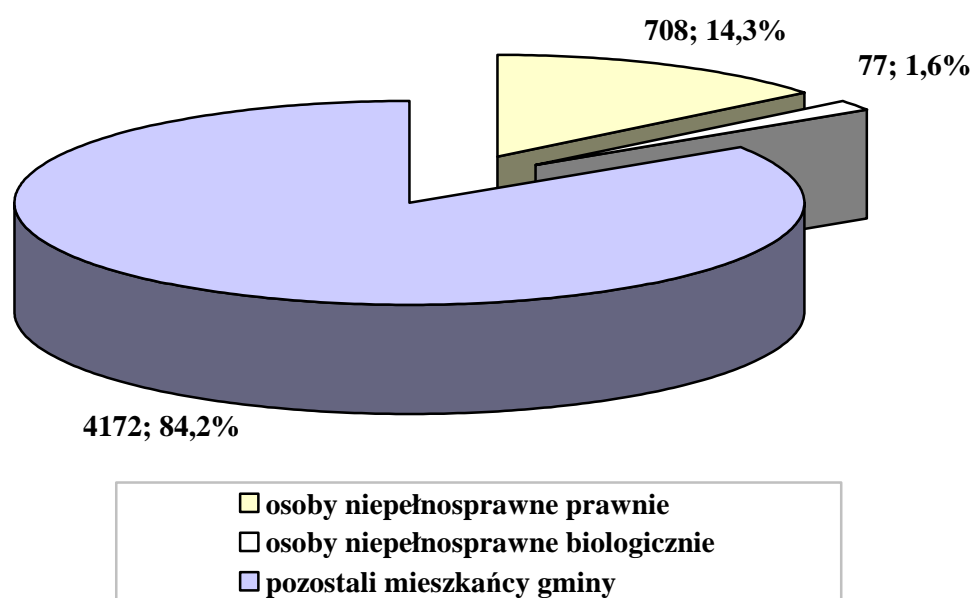
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie

niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Poniższy wykres prezentuje udział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Regimin w ogólnej liczbie mieszkańców w 2002 roku.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

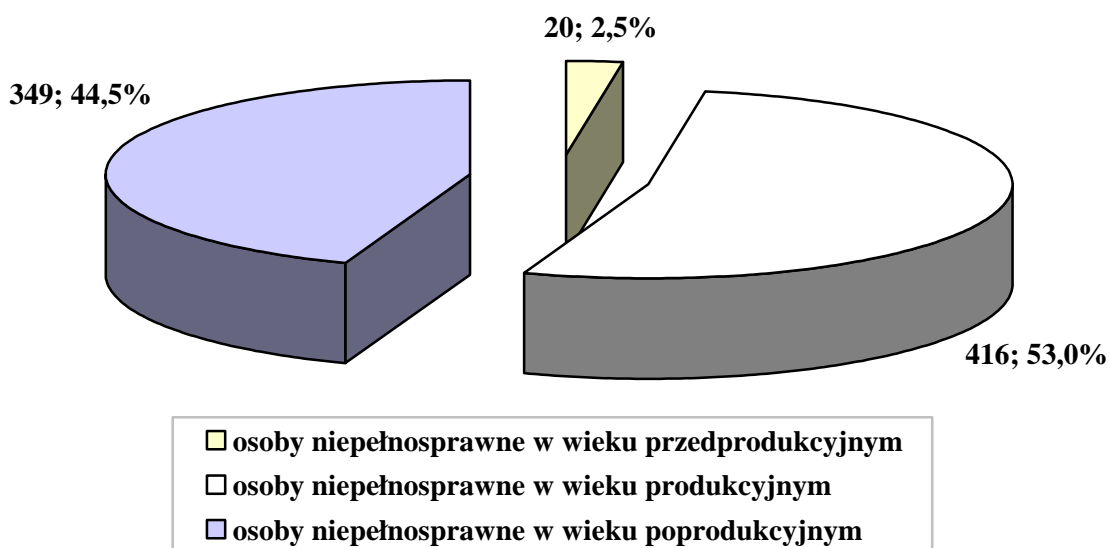
Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku w gminie Regimin zamieszkiwało 785 osób niepełnosprawnych (w tym 367 mężczyzn i 418 kobiet), co stanowiło 15,9% ogółu mieszkańców gminy.

Niepełnosprawni są silnie zróżnicowaną grupą, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2008 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Regimin skorzystało 67 rodzin

liczących 206 osób i była to czwarta co do wielkości, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej, wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Poniższe wykresy przedstawiają podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Regimin według ekonomicznych grup wieku oraz strukturę ich wykształcenia w 2002 roku.

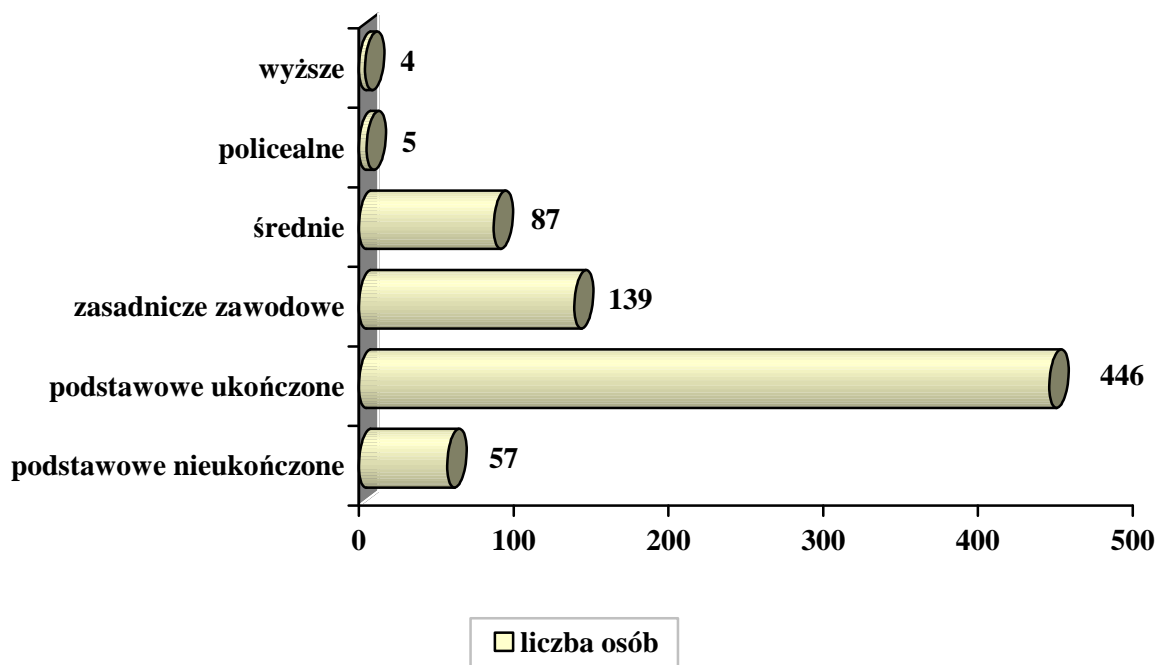
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 53% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym – 44,5%. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – 2,5%.

Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

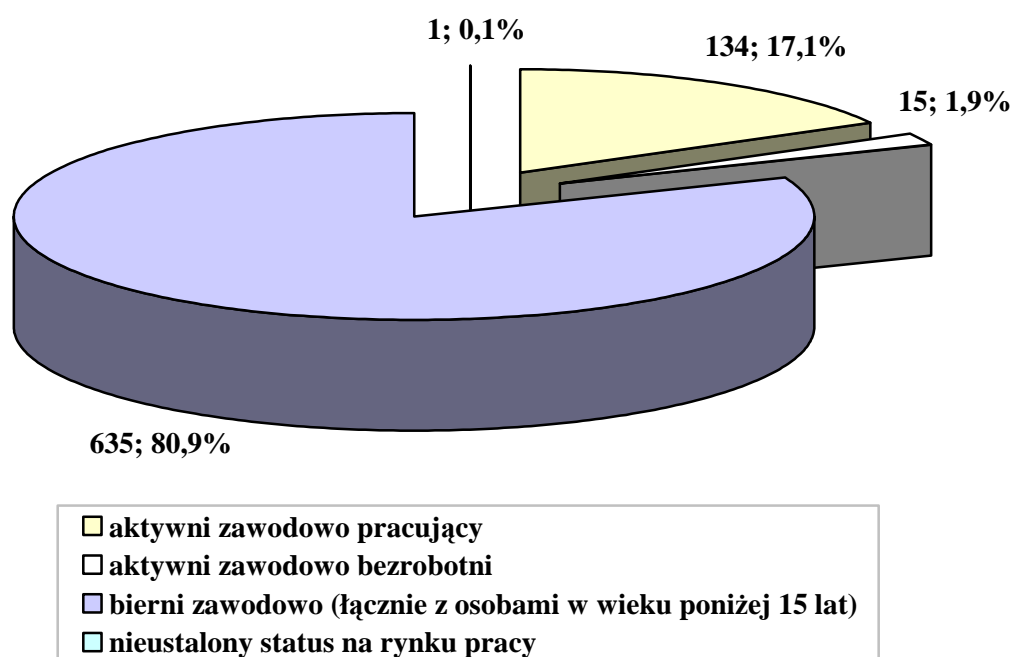
Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 446 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni – co pokazuje powyższy wykres – są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Poniższy wykres przedstawia podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Regimin według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.

Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 635 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 134 osoby pracujące i 15 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadała 1 osoba.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na

pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

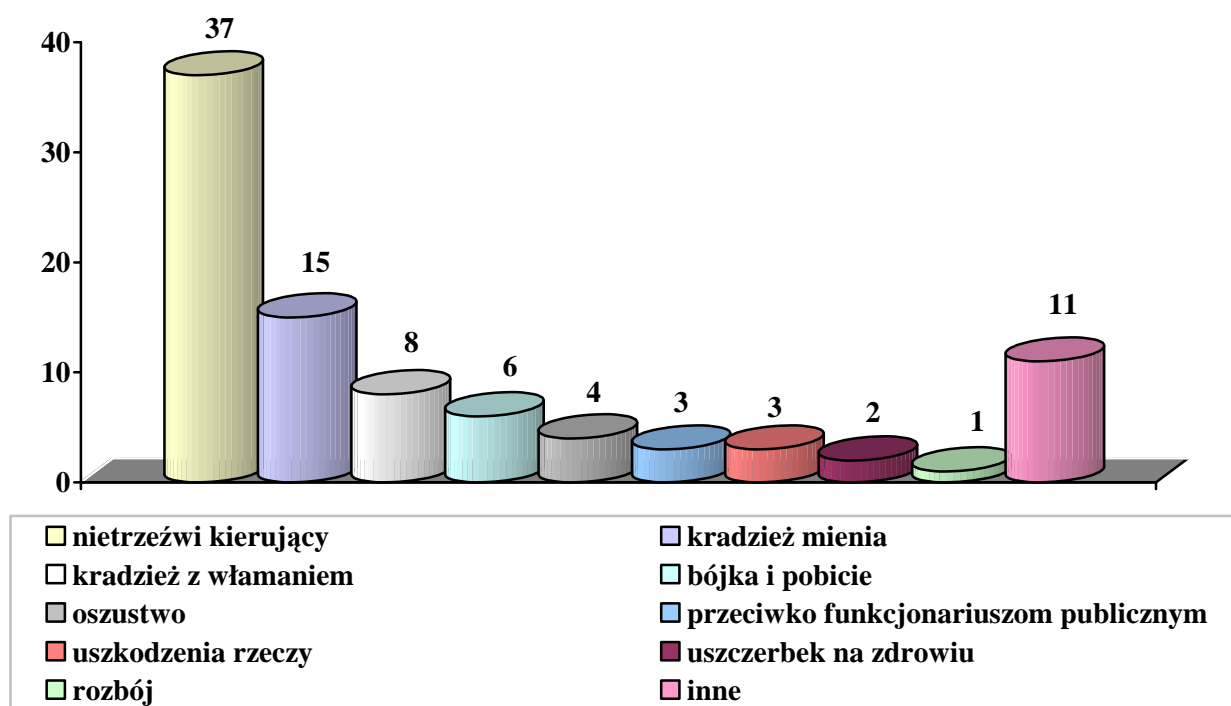
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Regimin.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2008 roku wynika, iż na terenie gminy Regimin stwierdzono 90 przestępstw, z czego 55 to przestępstwa kryminalne. Wśród podejrzanych o popełnienie przestępstw było 6 nieletnich, w tym 5 podejrzanych o przestępstwa kryminalne. Jednocześnie w 2008 r. wszczęto 113 postępowań, a zakończono 114.

Dane dotyczące poszczególnych kategorii przestępstw odnotowanych na terenie gminy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy w 2008 roku

Dane Posterunku Policji w Regiminie.

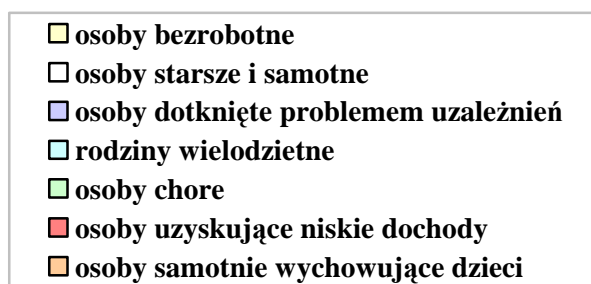
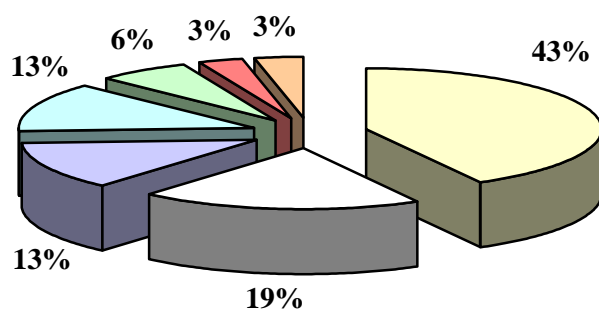
Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej występującym przestępstwem na terenie gminy Regimin w 2008 roku było prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości – 37 przestępstw. Ponadto odnotowano 15 przypadków kradzieży mienia i 8 kradzieży z włamaniem oraz 6 przypadków bójek i pobić, 4 oszustwa, 3 przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym, 3 przestępstwa polegające na uszkodzeniu rzeczy, 2 przestępstwa polegające na uszczerbku na zdrowiu, 1 przestępstwo rozboju oraz 11 innych przypadków złamania prawa.

2.9. PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE ŚRODOWISKA LOKALNEGO

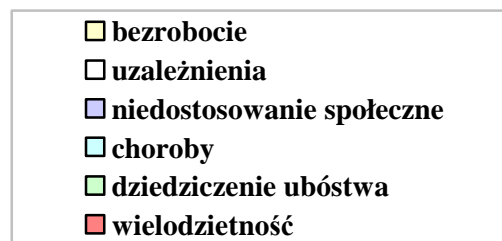
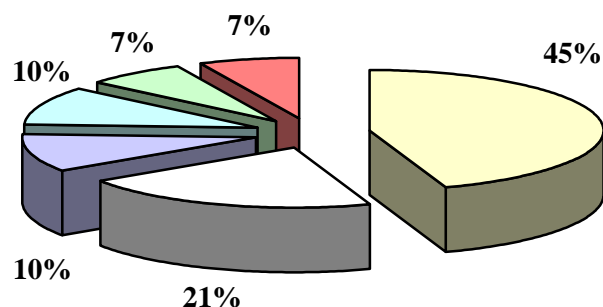
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, policja, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 27. Środowiska zagrożone ubóstwem

Wykres 28. Przyczyny popadania w ubóstwo

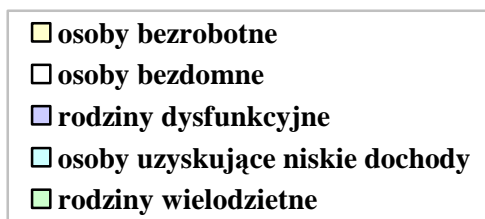
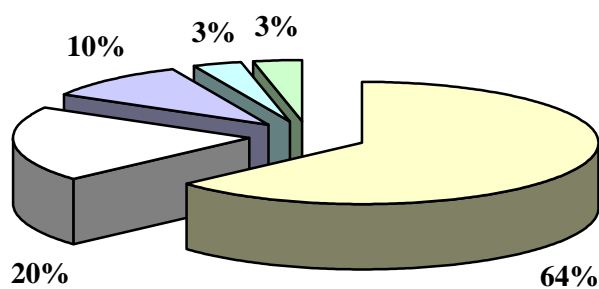

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

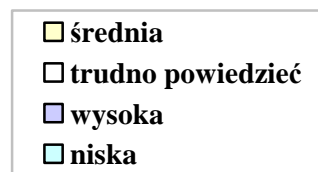
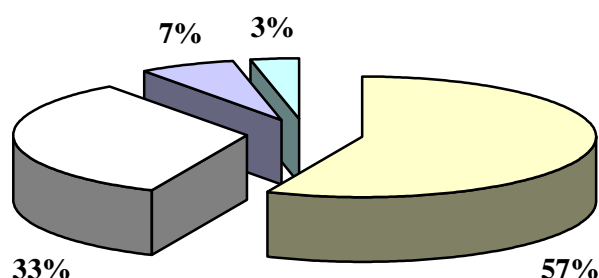
Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (43%), starszych i samotnych (19%) oraz dotkniętych problemem uzależnień i rodzin wielodzietnych (po 13%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (45%), uzależnienia (21%) oraz niedostosowanie społeczne i choroby (po 10%).

Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Wykres 29. Środowiska zagrożone uzależnieniami

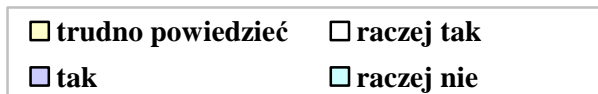
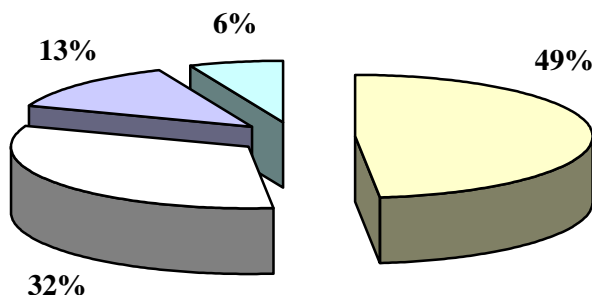
Wykres 30. Skala problemu uzależnień

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (64%) i bezdomne (20%) oraz rodziny dysfunkcyjne (10%). Określając skalę występowania tego problemu, 57% badanych oceniło ją jako średnią, 7% jako wysoką, 3% jako niską, a 33% respondentów nie miało zdania.

Wykres 31. Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

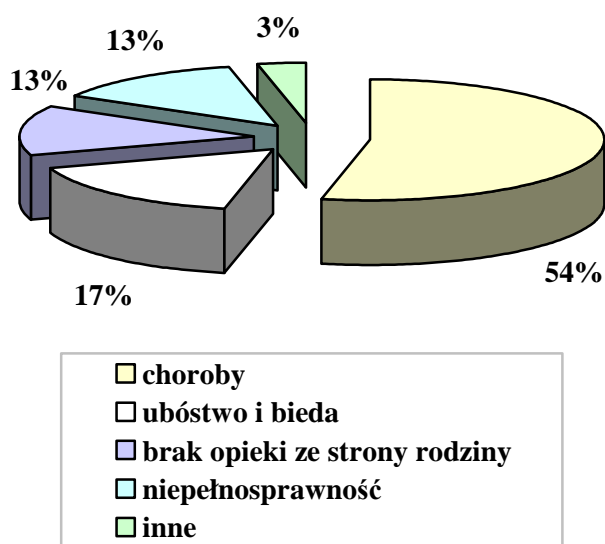

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

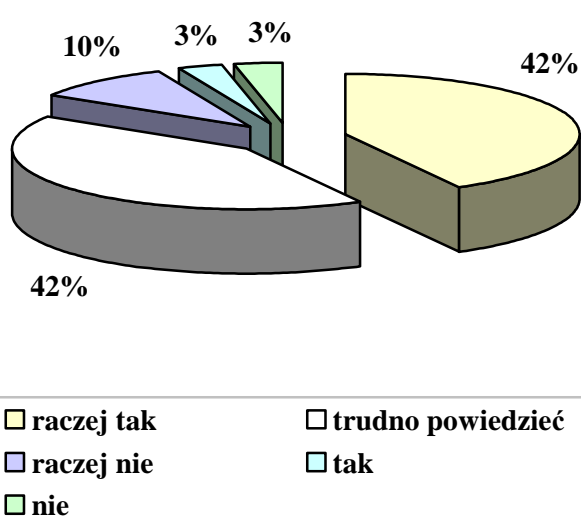
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 45% ankietowanych stwierdziło, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, a odmiennego zdania było jedynie 6% badanych. Jednocześnie 49% respondentów nie miało zdania na ten temat.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 32. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze

Wykres 33. Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

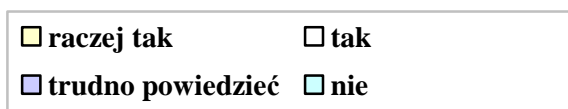
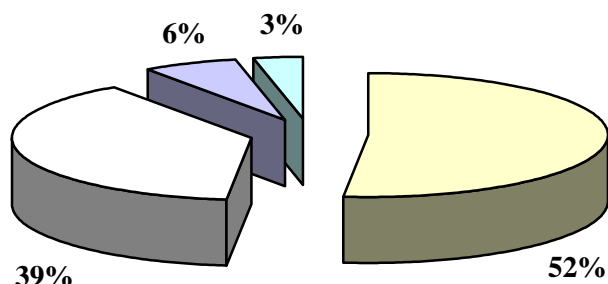

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

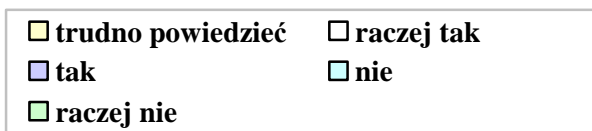
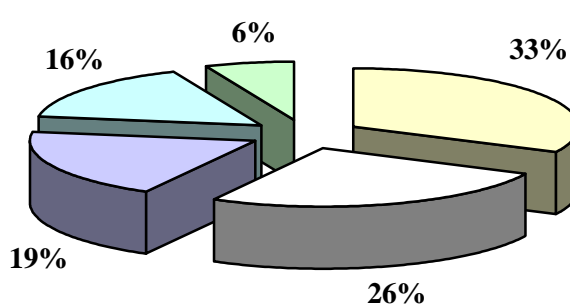
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali choroby (54%), ubóstwo i biedę (17%) oraz brak opieki ze strony rodziny i niepełnosprawność (po 13%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, łącznie 45% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było w sumie 13% badanych, a kolejne 42% nie zajęło stanowiska w tej sprawie.

W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

Wykres 34. Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Wykres 35. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

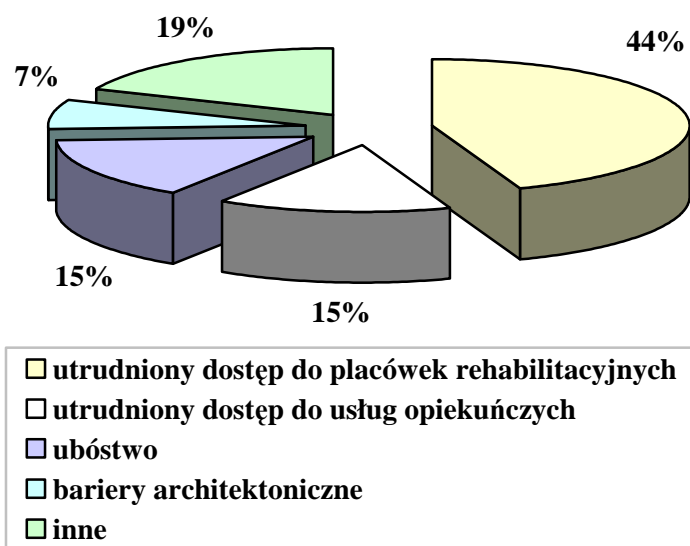

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W sprawie akceptacji osób niepełnosprawnych, zdecydowana większość badanych (łącznie 91%) wypowiedziała się pozytywnie. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy osobom niepełnosprawnym, w sumie 45% respondentów stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było w sumie 22% badanych, a 33% nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawnej. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 36. Problemy społeczne dotyczące osoby niepełnosprawne

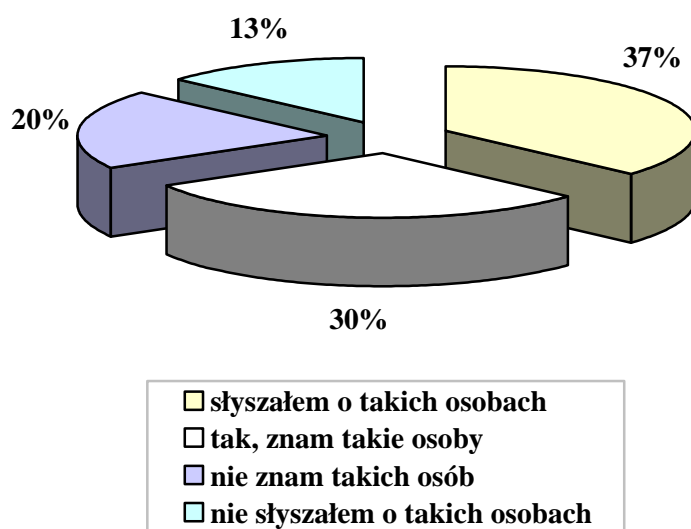

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (44%) i usług opiekuńczych oraz ubóstwo (po 15%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Wykres 37. Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

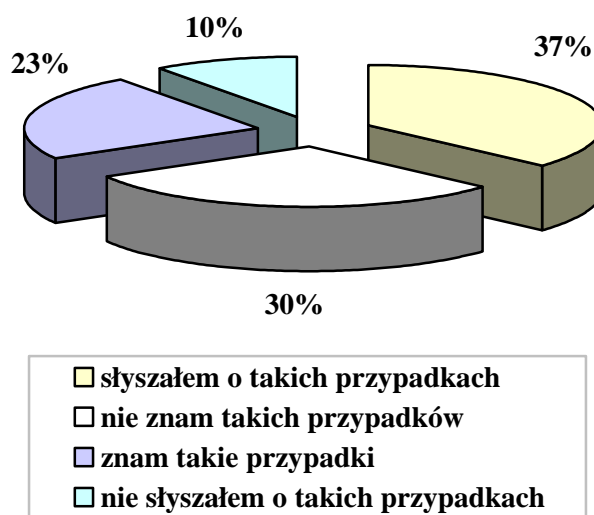

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce zdecydowanej większości jej mieszkańców – łącznie 67% ankietowanych przyznało, iż słyszało o takich osobach bądź je zna. Jednocześnie w sumie 33% respondentów było odmiennego zdania.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 38. Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

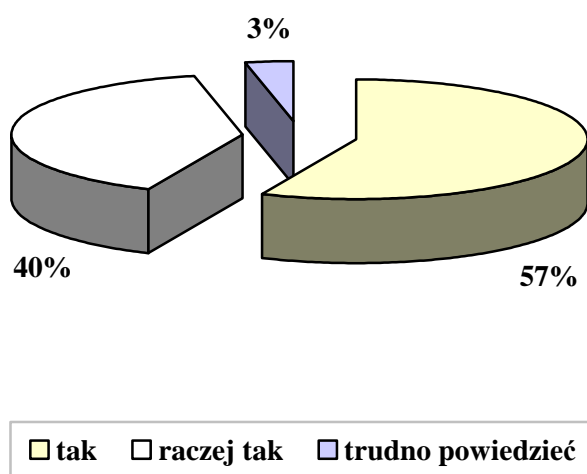

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

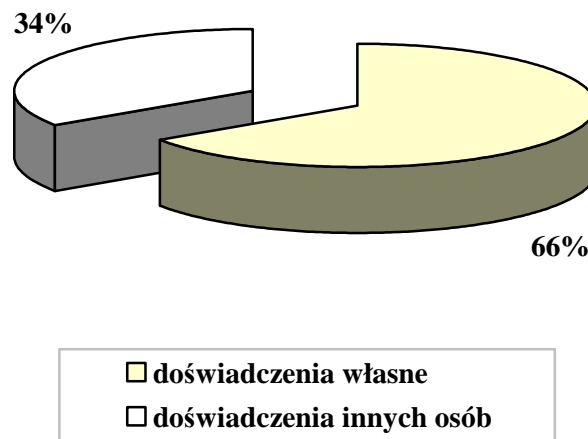
Zdaniem większości respondentów problem przemocy domowej występuje na terenie gminy – 37% z nich słyszało o takich przypadkach, a 23% przyznało, że zna przypadki występowania tej patologii. Odmiennego zdania było łącznie 40% badanych.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 39. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Wykres 40. Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

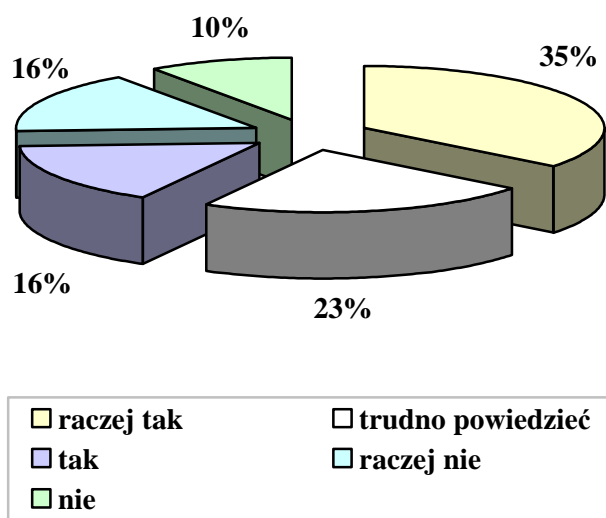

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

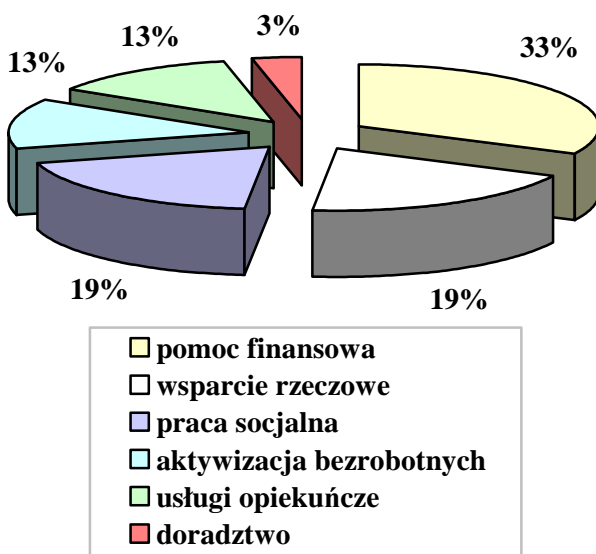
Jeśli chodzi o poczucie bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 97%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były przede wszystkim doświadczenia własne (66%).

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego ośrodka pomocy społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć GOPS, oraz wypowiedzieli się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

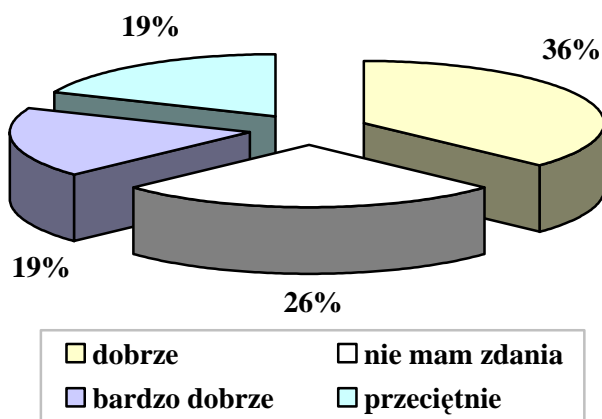
Wykres 42. Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, łącznie 51% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, a w sumie 26% badanych było przeciwnego zdania. Jednocześnie 23% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska. Co do form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, ankietowani najczęściej wskazywali na pomoc finansową (33%), wsparcie rzeczowe i pracę socjalną (po 19%).

Wykres 43. Ocena pracy pracowników socjalnych

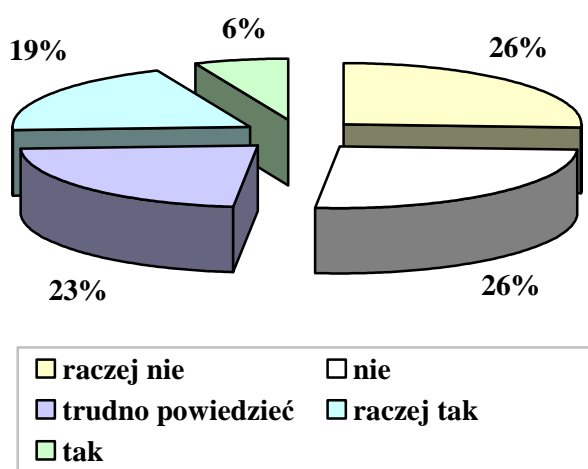

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeśli chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, w sumie 55% badanych oceniło ją dobrze lub bardzo dobrze, a 19% uznało ją za przeciętną. Jednocześnie 26% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Wykres 44. Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, ankietowani wyrazili krytyczne opinie. W sumie 52% z nich stwierdziło, że oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe nie zaspokaja potrzeb środowiska lokalnego. Odmiennego zdania było łącznie 25% badanych. Jednocześnie 23% respondentów nie zajęło jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony),

Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- duże znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy, w tym bezrobocia długotrwałego wśród kobiet,
- zjawisko dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwanie,
- mała aktywność osób bezrobotnych długotrwanie w podnoszeniu kwalifikacji,

- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- zahamowanie wzrostu bezrobocia długotrwałego,
- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- mała dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- ograniczona mobilność geograficzna i zawodowa,
- występowanie zjawiska osłabienia instytucji rodziny w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- działalność samorządu gminnego w zakresie zapobiegania dysfunkcjom rodziny,
- dobra komunikacja pomiędzy samorządem gminy a sektorem pozarządowym,
- aktywność pracowników służb społecznych w zakresie poszukiwania środków pozabudżetowych,
- prowadzenie analiz potrzeb dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych na pomoc i wsparcie dziecka i rodziny,
- warunki niesprzyjające prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej,
- niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- ograniczony dostęp dzieci i młodzieży do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- nieupowszechnianie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Szanse

- sprzyjające udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży przeniesienie części uprawnień organów centralnych na organy samorządowe,
- zadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Słabe strony

- nieodpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi.
- brak bazy lokalowej i bazy leczenia odwykowego,
- niedysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy,
- brak wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- niewielki udział społeczności lokalnej w działaniach pomocowych,
- ograniczona współpraca z Kościołem na polu niesienia pomocy osobom uzależnionym,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- dostęp osób uzależnionych do informacji o możliwych formach pomocy.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- niewystarczające możliwości sprostania potrzebom osób uzależnionych,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- odpowiednie przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o dostępnych formach pomocy społecznej,
- dobra dostępność domów pomocy społecznej.

Słabe strony

- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- niski poziom życia osób starszych,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych (domy dziennego pobytu),
- niemożność realizowania się przez osoby starsze w organizacjach samopomocowych oraz kontynuowania aktywności zawodowej,
- mała aktywność w podejmowaniu działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osobom starszym,
- niewystarczające wsparcie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom starszym.

Szanse

- stabilna liczba osób samotnych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- wpływ postępu w medycynie na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

Zagrożenia

- ograniczony dostęp do szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- niewrażliwienie systemu oświaty na problem osób starszych,
- ograniczona działalność mająca na celu dostosowanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- niewystarczająca koordynacja działań podmiotów funkcjonujących na rzecz osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- równomierna i wystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi.

Słabe strony

- niewielkie zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby i problemów osób niepełnosprawnych,
- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,

- prowadzenie działań w zakresie likwidacji barier architektonicznych.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Słabe strony

- deficyt wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- deficyt pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- znajomość problemów społeczności lokalnej,
- zaufanie społeczne,
- zaangażowanie kadry GOPS-u w działania na rzecz lokalnej społeczności.

Słabe strony

- złe warunki lokalowe GOPS-u,
- ograniczone środki finansowe,
- ograniczona infrastruktura.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Regimin.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

4. KADRA JEDNOSKI:

Kadrę jednostki stanowią: kierownik, dwóch pracowników socjalnych oraz trzech pracowników wykonujących usługi opiekuńcze. Kadra ośrodka uczestniczyła w 2008 roku w następujących szkoleniach: „Zmiany w Ustawie o świadczeniach rodzinnych”, „Prawo pracy”, „Jak sprawnie przygotować projekt systemowy w MOPS, GOPS i PCPR?”.

Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych

Trzcianka 16, 06-461 Regimin.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Stowarzyszenie „Monar”.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Jednostka oferuje i zapewnia: pomoc socjalno-bytową, pobyt stacjonarny, całodzienne wyżywienie (3 posiłki), zaopatrzenie w odzież, środki czystości i higieny osobistej, pomoc w readaptacji społecznej, pomoc w uregulowaniu spraw osobistych i prawnych.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób bezdomnych i najuboższych. W placówce może przebywać 34 podopiecznych.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- przebudowa pomieszczeń mieszkalnych,
- remont kuchni i łazienek,
- zatrudnienie psychologa i pielęgniarki.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Regimin, poza jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, działalność prowadzą 3 organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie „Monar”, Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Związku Kombatantów i Osób Represjonowanych) oraz są 3 parafie Kościoła katolickiego. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Na ich mocy samorząd gminy podejmuje współpracę z ww. organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, wsparcia lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Regimin korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania służące wzmocnieniu mieszkańców gminy w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów poprzez rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym. Jakość świadczonych usług społecznych powinna bowiem ulegać poprawie także poprzez ściślejsze współdziałanie z przedstawicielami sektora pozarządowego.

Równie istotne jest podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny. W tym zakresie należy m.in. przeciwdziałać dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczym, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka.

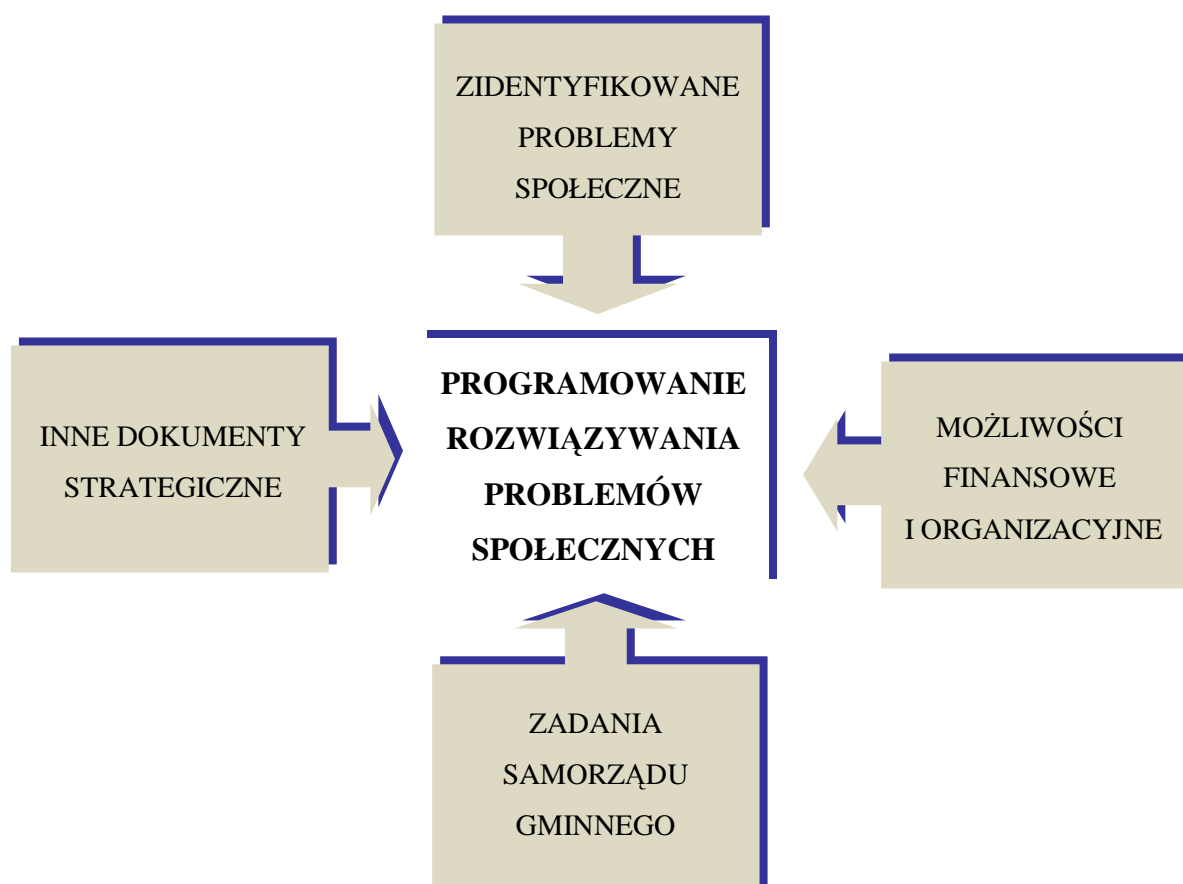
Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom dotkniętym lub zagrożonym bezrobociem, ubóstwem i bezdomnością. Nie należy również zapominać o wspieraniu osób i rodzin zmagających się z uzależnieniami i przemocą domową. Powyższe problemy stwarzają bowiem zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, prowadząc do ekskluzji społecznej.

Ważne jest również udzielenie właściwej pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Wraz z wiekiem nasilają się bowiem problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych problemów i wskazać dla nich właściwych rozwiązań.

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

Diagram 2. Związek zidentyfikowanych problemów społecznych z programowaniem działań

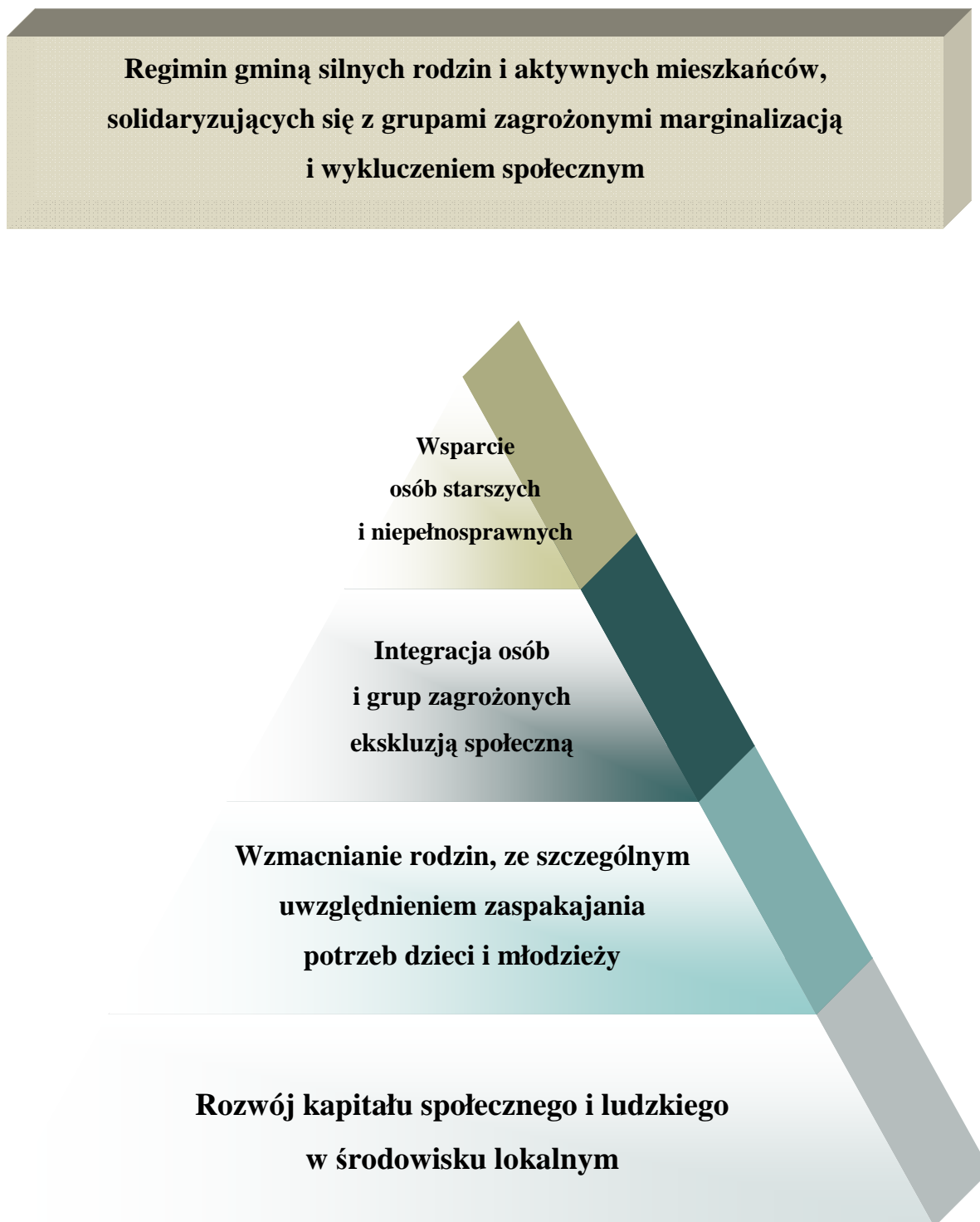
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**Regimin gminą silnych rodzin i aktywnych mieszkańców,
solidaryzujących się z grupami zagrożonymi marginalizacją
i wykluczeniem społecznym**

Diagram 3. Związek misji z celami strategicznymi

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki

działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 1 dotyczący rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane – nieco mniejsze – grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie pogładowy. W praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch, a nawet trzech, celów strategicznych w zależności od pojawiających się problemów społecznych.

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Obszar problemowy 1:

Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb. Winien zachęcać do aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cel strategiczny 1:

Rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej

Cele operacyjne:

1. Ocena stanu potrzeb społecznych i możliwości reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
2. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.
3. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, m.in. poprzez doksztalcanie i zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
3. Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
4. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet.
5. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
6. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościoł katolicki, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.

7. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
8. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
9. Wspieranie organizacyjne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
10. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez: systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania, wymianę doświadczeń.
11. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji strategii, tj. lata 2009-2015.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Wójt Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 2:

Problemy w rodzinach, negatywnie wpływające na sytuację przebywających w nich dzieci, wymagają profesjonalnej pomocy.

Cel strategiczny 2.

Wzmacnianie rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem zaspakajania potrzeb dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

1. Pomoc osobom i rodzinom w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży.
2. Wzmacnianie pozycji dziecka w środowisku lokalnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

1. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
2. Pomoc materialna i rzeczowa dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pedagog, psycholog, prawnik), w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
4. Rozwój sieci i oferty oraz modernizacja świetlic na terenie gminy, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
5. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
6. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży

uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.

7. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
8. Systematyczna współpraca z właściwym ze względu na położenie gminy sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla rodzin, dzieci i młodzieży.
9. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
10. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, sportowo-rekreacyjne, koła zainteresowań, wycieczki), organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, wykorzystanie i rozwijanie będącej w posiadaniu gminy bazy oświatowej (modernizacja placówek, doposażenie w pomoce dydaktyczne), kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej (powołanie Gminnego Ośrodka Kultury, tworzenie lokalnych centrów kulturalno-sportowych, budowa nowych obiektów, organizowanie cyklicznych imprez) – pozyskiwanie środków finansowych na powyższe działania, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji strategii, tj. lata 2009-2015.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Wójt Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 3:

Bezrobocie stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych oraz ograniczenia naturalnych funkcji społecznych, prowadząc do ekskluzji społecznej.

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, sprzyja powstawania szeregu negatywnych zjawisk skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych, m.in. zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 3.

Integracja osób i grup zagrożonych ekskluzją społeczną

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych.
2. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmująca m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych długotrwale), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia, wzięcia udziału w kursach i szkoleniach umożliwiających zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych.
4. Systematyczne doszkalcenie pracowników socjalnych w zakresie kontraktu socjalnego.
5. Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, m.in. poprzez promocję gminy oraz opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
7. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy.
8. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu zmniejszenie skali bezrobocia.
9. Organizacja lokali socjalnych dla osób zagrożonych lub dotkniętych problemem bezdomności.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Monitorowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami oraz przemocą w rodzinie.
4. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki w zakresie uzależnień oraz agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
5. Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez szkolenia.
6. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
7. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej na temat problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie – organizowanie spotkań i pogadanek z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, policji, wspieranie akcji informacyjnych.
8. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.
9. Zwiększenie skuteczności i dostępności wsparcia, w tym leczenia i terapii, osobom uzależnionym, współuzależnionym i dotkniętym przemocą w rodzinie – utworzenie na terenie gminy punktu konsultacyjno-terapeutycznego.

10. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji strategii, tj. lata 2009-2015.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Wójt Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 4:

Zwiększająca się na terenie gminy liczba osób w wieku poprodukcyjnym stwarza konieczność zapewnienia tej grupie odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz z wiekiem nasilają się problemy zdrowotne i rośnie liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Cel strategiczny 4.

Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi (świadczenie transportu, utworzenie na terenie gminy gabinetu rehabilitacyjnego), wspieranie rodziny w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich), rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.
3. Wsparcie materialne i rzeczowe osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora.

6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy rodzinnego domu pomocy przy wykorzystaniu będącego w posiadaniu gminy obiektu budowlanego, np. budynku po byłej Szkole Podstawowej w Koziczynie.
7. Rozwijanie współpracy z instytucjami, sektorem pozarządowym i kościołem katolickim, prowadzącymi akcje na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
9. Inicjowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
10. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
11. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji strategii, tj. lata 2009-2015.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Wójt Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Monitoring i ewaluacja dokumentu będą prowadzone przez **zespół wdrażający i zespół oceniający strategię**. Zespoły powinny zostać powołane przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta, reprezentujące podmioty mające wpływ na kształtowanie rozwoju społecznego gminy Regimin. Zasady działania zespołów zostaną określone przez wójta stosownym zarządzeniem.

Zespół oceniający strategię winien ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań raz na rok, następnie przygotować raport monitoringowy. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

Do oceny wdrażanych działań i zaplanowanych w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych celów wykorzystane zostaną wskaźniki monitoringowe. W tym celu, aby móc jasno określić stopień efektywności realizacji strategii, dla każdego celu operacyjnego wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego

realizacji. Prezentowana poniżej lista nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania strategii będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzować przebieg realizacji podejmowanych działań.

Proponowane wskaźniki oceny efektywności realizacji kierunków działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Cel strategiczny 1

Cele operacyjne 1-3

- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej,
- liczba pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej przypadających na 1 pracownika socjalnego,
- liczba nowych pomieszczeń będących w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczących w szkoleniach,
- stopień dostępności informacji o możliwych formach pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych i grup samopomocowych,
- liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania dotyczące rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba szkoleń odbytych przez liderów lokalnych,
- liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z przedstawicielami sektora pozarządowego,
- liczba wspieranych organizacji pozarządowych,
- liczba wspólnych spotkań przedstawicieli sektora pozarządowego,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 2

Cele operacyjne 1-2

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba uruchomionych świetlic oraz liczba dzieci objętych ich wsparciem,
- liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem,
- liczba spotkań przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych pomocą przez powiatowe jednostki zapewniające opiekę i wsparcie,
- liczba rodzin objętych kuratelą sądową oraz liczba dzieci w nich przebywających,
- liczba nieletnich objętych kuratelą sądową,
- liczba kampanii medialnych i informacyjnych, w których brano udział,
- liczba i rodzaj alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,

Cel strategiczny 3

Cel operacyjny 1

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych na terenie gminy, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu bezrobocia i ubóstwa,
- liczba osób marginalizowanych objętych pracą socjalną,

- liczba pracowników socjalnych objętych doksztalcaniem w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej,
- liczba inicjatyw realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba nowych inwestorów,
- powierzchnia (ilość) nowych terenów pod inwestycje,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w celu pozyskania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych lokali socjalnych.

Cel operacyjny 2

- liczba osób i rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba badań diagnostycznych przeprowadzonych w obszarze uzależnień oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba realizowanych programów profilaktycznych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba szkoleń dla kadry nauczycielskiej w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba podmiotów objętych kontrolami przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- liczba przedsięwzięć służących zwiększeniu świadomości społeczności lokalnej na temat problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie,
- liczba realizowanych programów w zakresie promocji zdrowego stylu życia oraz liczba osób nimi objętych.
- liczba osób objętych wsparciem przez punkt konsultacyjno-terapeutyczny,
- liczba opracowanych programów w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 3

Cele operacyjne 1-2

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba programów realizowanych w zakresie promocji zdrowego stylu życia oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba i rodzaj świadczonych usług oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba gabinetów rehabilitacyjnych oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba opiekunek środowiskowych,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba zorganizowanych imprez oraz liczba ich uczestników,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora,
- liczba osób objętych pomocą w ramach rodzinnego domu pomocy,
- liczba wspólnych inicjatyw różnych podmiotów działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób z terenu gminy objętych rehabilitacją społeczną i zawodową,
- liczba wolontariuszy,
- liczba osób zaburzonych i chorych psychicznie objętych wsparciem oraz liczba i rodzaj świadczonych im usług,
- liczba osób umieszczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych,
- liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to

relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowany projekt powstał w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i został przedstawiony na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. jego realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy jego wnioskodawca pozyska środki finansowe na realizację. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

Projekt 1

„Wychodzenie z bezdomności”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych, Trzcianka 16, 06-461 Regimin.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY

Doświadczenie kadry w pracy w placówkach Monaru.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych, Trzcianka 16, 06-461 Regimin.

CEL PROJEKTU

Celem projektu jest przyuczenie do zawodu poprzez proste prace remontowo-budowlane.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Możliwość podjęcia pracy przez osoby, które będą brały udział w projekcie.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Beneficjentami projektu będą podopieczni ośrodka, osoby bezdomne.

ZAKRES PROJEKTU

Aktywizacja zawodowa beneficjentów poprzez pomoc ze strony doradcy zawodowego i psychologa, co może przyczynić się do wyjścia z bezdomności.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy Regimin,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- psycholog,
- doradca zawodowy,
- pracownik socjalny,
- osoba nauczająca zawodu.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Środki finansowe potrzebne na zatrudnienie ludzi, remont lokali, zakup wyposażenia potrzebnego do realizacji projektu i inwestycje związane z wybudowaniem warsztatu. Realizacja projektu wymaga zebrania grupy ludzi zainteresowanych wzięciem udziału w projekcie.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Czas realizacji projektu: około jednego roku. Ewentualne efekty mogą być dostrzegalne w następnym roku. Projekt może być atrakcyjny dla beneficjentów, którzy są jeszcze w wieku umożliwiającym podjęcie pracy zawodowej.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.

SPIS DIAGRAMÓW, RYCIN, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Metodologia opracowania dokumentu strategii

Diagram 2. Związek zidentyfikowanych problemów społecznych z programowaniem działań

Diagram 3. Związek misji z celami strategicznymi

Ryciny:

Rycina 1. Gmina Regimin

Tabele:

Tabela 1. Lista osób (oraz reprezentowanych przez nie instytucji lub organizacji), które uczestniczyły w pracach nad strategią

Tabela 2. Najistotniejsze powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2006-2008

Tabela 3. Zaliczki alimentacyjne przyznane przez GOPS w latach 2006-2008

Tabela 4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane przez GOPS w 2008 roku

Tabela 5. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez GOPS w latach 2006-2008

Tabela 6. Problemy występujące w szkole i w domu rodzinnym uczniów z terenu gminy

Tabela 7. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Wykresy:

Wykres 1. Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 2. Ludność gminy według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Wykres 3. Ludność gminy według płci z końcem 2008 roku

Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2006 roku

Wykres 5. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2007 roku

Wykres 6. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2008 roku

Wykres 7. Wydatki GOPS-u na pomoc społeczną w gminie w latach 2006-2008

- Wykres 8. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2006-2008
- Wykres 9. Osoby korzystające z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2008 roku
- Wykres 10. Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2008 roku (liczba osób w rodzinach)
- Wykres 11. Struktura odbiorców pomocy społecznej powyżej 18 lat w gminie ze względu na aktywność zawodową w 2008 roku (według decyzji administracyjnych)
- Wykres 12. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2006-2008
- Wykres 13. Wydatki GOPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2006-2008
- Wykres 14. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2008 roku
- Wykres 15. Stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2008 (w %)
- Wykres 16. Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z terenu gminy z końcem 2008 roku
- Wykres 17. Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2008 roku
- Wykres 18. Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2008 roku
- Wykres 19. Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2008 roku
- Wykres 20. Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem 2008 roku
- Wykres 21. Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w gminie w latach 2006-2008
- Wykres 22. Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku
- Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku
- Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku
- Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku
- Wykres 26. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy w 2008 roku
- Wykres 27. Środowiska zagrożone ubóstwem
- Wykres 28. Przyczyny popadania w ubóstwo
- Wykres 29. Środowiska zagrożone uzależnieniami

- Wykres 30. Skala problemu uzależnień
- Wykres 31. Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?
- Wykres 32. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze
- Wykres 33. Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?
- Wykres 34. Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?
- Wykres 35. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?
- Wykres 36. Problemy społeczne dotyczące osoby niepełnosprawne
- Wykres 37. Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?
- Wykres 38. Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?
- Wykres 39. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?
- Wykres 40. Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie
- Wykres 41. Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?
- Wykres 42. Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?
- Wykres 43. Ocena pracy pracowników socjalnych
- Wykres 44. Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?